

ADALET

Qurucusu:
Adil Minbaşayev

Gündəlik hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 58 (5890) 5 iyun 2021-ci il

Qiyməti 30 qəpik

Beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətində!

Azərbaycanlı jurnalistlər şəhid oldu

Azərbaycan Televiziyasının (AzTV) operatoru 1989-cu il təvəllüdü Sirac Abışov və Azərbaycan Dövlət İformasiya Agentliyinin (AzərTAc) əməkdaşı Məhərrəm İbrahimov (Əlioğlu) Kəlbəcər rayonunda xidməti vəzifələrini yerinə yetirərkən minaya düşərək həlak olublar.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə "Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" QSC-nin yaydığı məlumatda bildirilib. Məlumata görə, Kəlbəcərin Susuzluq kəndinə gedən avtobus minaya düşüb. Nəticədə AzTV-nin operatoru Sirac Abışov

və AzərTAc-in xüsusi müxbiri Məhərrəm İbrahimov Kəlbəcərdə minaya düşərək vəfat ediblər. Hadisə zamanı AzTV-nin rejissoru Emin Məmmədov, sürücü və bir kənd sakini yaralanıblar.

Azərbaycan və Türkiye hərbi sahədə sənəd imzaladı

İyunun 4-də Bakıda Azərbaycan-Türkiyə 13-cü Yüksək Səviyyəli Hərbi Dia-loq İclası başa çatıb. Bu barədə Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, iclasda Azərbaycan ilə Türkiye arasında təhlükəsizlik, hərbi, hərbi-texniki, hərbi tibb, hərbi təhsil, müdafiə sənayesi və digər sahələrdə ikitərəfli əməkdaşlığın hazırlığı vəziyyəti müzakirə edilib, hərbi və müdafiə sahəsində inkişaf perspektivləri və əsas fəaliyyət istiqamətləri nəzərdən keçirilib. Görüşün sonunda iclasın yekunlarına dair Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyi ilə Türkiye Respublikası Baş Qərargahı arasında protokol imzalanıb.

Bu formatda növbəti görüşün 2022-ci ildə Türkiyənin Ankara şəhərində keçirilməsi planlaşdırılır.

AY ALLAH, SƏN BİZİ NİYƏ BELƏ YARATMISAN?

Sosial şəbəkədə maraqlı bir anekdot oxudum. Məşhur şair Murad Köhnəqala ilə vaxtile Az.TV-nin aynası olan Nəsimi Nəbəzadə ilə bağlı. Çok güldüm. Amma bu anekdotda təkcə gülüş yox, həm də Azərbaycan xalqının böyükülüy var. Anekdotu bugünkü saatımızda və şənbə nömrəsində oxuya bilərsiniz.

Aqil Abbas

aqilabbas@rambler.ru

PREZİDENT NARAHATLIĞA SON QOYDU

Aqil Abbas

DEMƏDIYİM SÖZ AKADEMIYADA MÜZAKİRƏ OLUNUB

Bax: səh.3

Türkiyə ordusu 2 PKK-çını məhv etdi

Türkiyə ordusu İraqın şimalında terrorçuların mövqeyinə zərbə endirib. Bu barədə Türkiye Milli Müdafiə Nazirliyi Twitter hesabında yazıb. "İraqın şimalındaki Metina bölgələsində keçirilən "Pəncə-Şimşək" əməliyyatı nəticəsində 2 PKK terrorçusu zərərsizləşdirilib", - məlumatda bildirilib.

ƏSLİNĐƏ İKİ NƏFƏRİN DALAŞMASI XƏBƏR DEYİL EY...

Demək olar ki, bütün saytlarda və qəzetlərdə "Şok, şok, şok" başlığı altında belə bir xəbər təqdiməşdi ki, Gəncə Aeroportunda Azərbaycan Hava Yollarının iki yüksək vəzifəli məmərini dalışçılar və əlbəyaxa olublar. Nöolsun ey, xəbər onda ləzzət edərdi ki, kimin döyüdüyünnü və kimin nokta düşdüyünnü yazayırlar.

QOY TIKSİNLƏR, BİZƏ QALACAQ

Saytlarda və sosial şəbəkələrdə belə məlumatlar yayılır ki, baş separatçı Araik Aratunyan nə bilim Ağdarədə filan şey tikdirir, Xocalıda qəsəbə salır, Kəlbəcərin filan kəndində 20 ev tikir, indi də Qarqar çayı üzərində bənd tikir. Təbii ki, bütün bunlar da xalqımızda qıçış yaradır, hətta bəzi adamları ruhdan salır.

Zeynalabdin Tağıyev və gəlib deyirlər ki, ermənilər yaman tikir. Deyir:

- Qoy tiksinqələr, bizə qalacaq.

Sonra gəlib deyirlər ki, ermənilər yaman yeyib-içir.

Cavabı:

- O da onlara qalacaq.

İndi narahat olmayıñ, qoyun tiksinqələr, bizə qalacaq. Sülhməramlılarla da yeyib-içirlər, o da onlara qalacaq.

GÜNÜN

Murad Köhnəqala dostu (hamimizən dostu) Nəsimi Nəbəzadəni götürüb aparır öz kəndlərinə. Deyir ki, gedək bir həftə qalaq, yeyib-içib kef edək.

Bu Nəsimi də çox temizkar adındı. Səhər tezən durur, həyat-bacanı temizləyir, pilləkanları yuyur, heyvanlara ot verir, quşlara dən verir. Bu

LƏTİFƏSİ

hər gün davam edir. Muradın anası da heç vaxt ona yaxınlaşmir, çomağın ucuyla danişir onuna.

Üç-dörd gün keçir.

Və bir gün səhər

Muradın anası gəlin çomaqla Nəsimini durguzur və deyir:

- Ay oğul, bu gördüyündən dağın o tərəfi sizin kəndlərinizdi, nə qədər Murad oynamayıb, qac get.

Heç demə, Murad anasına deyibmiş ki, bu erməni osirdi, gətirmişəm həyat-bacada işlət.

Düzdür, səhəvdir, bizim analarımız, bizim millət belədir də.

Ağcabədi və Bərdədə 20 subartezian quyusunun qazılmasına 1,4 milyon manat ayrıllıb

Prezident İlham Əliyev Ağcabədi və Bərdə rayonlarından əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına və əhalinin içməli suya tələbatının ödənilməsi nə dair əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

Sərəncamda qeyd edilir ki, Ağcabədi və Bərdə rayonlarının əhalisi 37061 nəfər olan 18 yaşlı mənətqəsində (siyahı əlavə olunur) əkin sahələrinin və əkin üçün istifadə olunan həyətənə torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması, habelə əhalinin içməli suya tələbatının ödənilməsi üçün 20 ədəd subartezian quyusunun layihələndirilməsi və qazılması məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət bütçəsində dövlət əsası vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.8.8-ci yarimböndən göstərilmiş məbləğin 1,4 milyon manatı Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Şəhərdar Cəmiyyətinə ayrılsın.

Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin edəcək.

Nazirlər Kabinetinə tapşırılır ki, bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İsrail prezidenti: "Azərbaycan dost və müttəfiqimizdir"

İsrail Dövlətinin Prezidenti Reuven Rivlin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə təbrik məktubu ünvanlayıb.

Adalet.az -in məlumatına görə, mətnədə deyilir:

"Zati-aliləri.

Ölkənin milli bayramı - Respublika Günü münasibətilə İsrail xalqı və Dövləti adından Sizə və Azərbaycan xalqına səmimi təbriklərimi çatdırmaqdan şərəf və məmənunluq duyuram.

Azərbaycan Respublikası İsrail Dövlətinin vacib və yaxın tərəfdarı olmaqla yanaşı, həm də dostu və müttəfiqidir. Bizim tərəfdəşliğimiz Azərbaycan və yəhudi xalqlarının qardaşlıq tərəixine, eləcə də millətlərimizin dini tolerantlığı təşviq etmək, nifroṭi və antisemitizmi bütün formallarda rədd etmək istiqamətində birgə seyrlərinə əsaslanır.

İsrailde Azərbaycanın ticarət və turizm nümayəndəliklərinin açılması münasibətilə Sizi və ölkənizi təbrik edirəm, bu, iqtisadi eləqələrimizi inkişaf etdirəcək və xalqlarımızı daha da yaxınlaşdıracaq. Yaxın gələcəkdə Azərbaycan Respublikasının İsraildə səfirliliyinin açılmasını səbirsizliklə gözleyirəm.

Size və Azərbaycan xalqına sülh, inkişaf, sabitlik və fəravənləq diləyir, dostluğunuzun hələ də bizim üçün qoruduğu parlaq gələcəyə ümidi edirəm.

Zati-aliləri, Sizə böyük hörmət və ehtiramımı bildirirəm".

Mühəribə əllilləri bu rüsumlardan azad edilir

Mühəribə ilə əlaqədar əlliliyi müəyyən edilmiş şəxslər üçün bir sira güzəştlər müəyyənləşdirilir. Adalet.az -in məlumatına görə, bununla bağlı "Dövlət rüsumu" haqqında qanuna dəyişiklik təklif edilir. Dəyişikliyə əsasən, mühəribə ilə əlaqədar əlliliyi müəyyən edilmiş şəxslər məhkəməyə verilən iddia ərizələri və şikayətlərin hüquqi əhəmiyyət kəsb edən faktların müəyyən edilməsi barədə ərizələrin, məhkəmə əmri haqqında ərizələrin və məhkəmə qərarları barəsində şikayətlərin verilməsinə, məhkəmə tərəfindən sənədlərin surətinin təkrar verilməsinə görə, o cümlədən mənzil (ev) alqı-satqısı zamanı notariat hərəkətlərinin aparılması ilə əlaqədar dövlət rüsumundan azad edilirlər.

Sahibə Qafarova Pakistan prezidenti ilə görüşdü

İyunun 4-də Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova Pakistan'a rəsmi səfəri çərçivəsində Pakistan prezidenti Arif Alvi ilə görüşüb.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Milli Məclisin mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Prezident bildirib ki, dost və qardaş ölkələr olan Pakistanla Azərbaycanın münasibətləri strateji mütəfiqlik səviyyəsindədir.

Qeyd edib ki, Pakistan Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzkarlıq siyaseti yürütməsinə görə bu ölkəni indiyədək tanımayır.

Pakistan Prezidenti Azərbaycanın 30 ilə yaxın Ermənistanın işğalı altında olan torpaqlarını azad etməsi münasibətilə təbriklərini çatdırıb.

Bildirib ki, qardaş ölkənin öz ərazi bütövlüyüնü bərpa etməsi Pakistanda böyük sevinc hissi ilə qarşılanıb.

"Pakistan həmişə Azərbaycanın haqqında onun yanında olub və bundan sonra da belə olacaq", - deyə o bildirib.

Sahibə Qafarova ilk olaraq Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin salamlarını prezident Arif Alviyə çatdırıb.

Bildirib ki, İlham Əliyev qeyd etdiyi kimi, Azərbaycanla Pakistanın bir-birinə qarşılıqlı dəstəyi bizim əməkdaşlığımızın qardaşlıq xüsusiyyətini əks etdirir.

"Ölkələrimiz İƏT PA ilə yanaşı, digər beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində

də də çox səmərəli əməkdaşlıq edirlər", - deyə spiker əlavə edib.

Pakistan prezidentinin 2019-cu ilin oktyabrında Qoşulmama Hərəkatının 18-ci Zirvə Toplantısı çərçivəsində ölkəmizə səfəri

ordeni olan "Hilal-e Pakistan" ilə təltif olunub".

2020-ci ildə 44 gün davam edən Vətən müharibəsində Azərbaycanın şanlı zəfərində danişan spiker bildirib ki, ölkəmizə öz ərazi bütövlüğünü bərpa

ni xatırladan spiker diqqətə çatdırıb ki, bu günə qədər ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrde imzalanmış hüquqi sənədlər əlaqələrimizin hüquqi bazasını təşkil edir:

"Bu xüsusda 2015-ci ilde Bakı şəhərində imzalanmış "Azərbaycan Respublikası ilə Pakistan İslam Respublikası arasında strateji tərəfdəşliq haqqında Birgə Beyannamə" xüsusi əhəmiyyət kəsb edir".

Milli Məclisin sədri bildirib ki, iqtisadi və ticarət əlaqələrimizin daha da dərinləşdirilməsi üçün geniş imkanlar var:

"Humanitar sahədə əməkdaşlığın davamlı inkişafına xüsusi diqqət ayrılır. Heydər Əliyev Fonduñun dəstəyi ilə Pakistanə həyata keçirilən sosial-humanitar layihələr sayəsində Mehrivan xanım Əliyeva 2015-ci ildə Pakistanın ali

məsələlərindən çıxırıb.

"Lakin münaqişə başa çatsa da, bəzi problemlər hələ də qalmaqdadır. Belə ki, Ermənistan işğaldan

dügü ərazi idi, bu onu göstərir ki, minalar onlar əraziləri tərk edib, çıxanda minalımlılar, bura hərbi əməliyyat zonası da deyil axı. İkinçi, böyük qayışda zərbə vurmağa çalışırlar, yəni biz yaşamaqdıqsa, sizə də qismət olmasın.

Axı dünyada torpaq yaddaşı, onunda genetikaya köçəsi, enerji var. Bizim millət 30 il əvvəl o torpaqlardan çıxanda, ümidi daş bağlayanda belə torpaqları minalımadı.

Fransa, insanlıq hissi itmiş Makron, ermənisevərlər bəlkə bir də bu biri gözünü də açalar...

Sərhəddi keçən, torpaqlarımıza bir milli də olsa, sizan istənilən şəxs ən sərt forma-

azad olmuşdur ərazilərimizə terrorçu dəstələr göndərir, minalanmış ərazilərin xəritəsini verməkdən imtiyinə edir, sərhədlərin delimitasiyasına maneə olur".

Sədr qardaş Pakistan hökuməti və parlamenti tərəfindən Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa əsaslanan ədalətli mövqeyinə verilən qətiyyətli dəstəyə, o cümlədən Pakistan xalqı tərəfindən nümayiş etdirilən mənəvi köməyə görə minnətdarlığını bildirib.

Qeyd edib ki, Pakistan parlamentinin keçmiş Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və Azərbaycan xalqına qarşı tərəfdəşliş Xocalı soyqırımı barəsində qəbul etdiyi bir sıra qətnamə və bəyanatlar da bu dəstəyin önməli hissəsidir:

"Pakistan parlamentinin Vətən Müharibəsi dövründə də prinsipial mövqeyini birmənəli şəkildə ifadə etməsi Azərbaycanda yüksək qiymətləndirilir.

Hər iki ölkənin parlamentində fəal işgizar əlaqələr saxlayan, müxtəlif məsələlər üzrə dəstəyini ifadə edən dosluq qruplarının fəaliyyət göstərməsi ali qanunverici orqanlarımız arasında əməkdaşlığın dərinləşdirilməsinə xidmət edir".

Sahibə Qafarova Pakistan prezidentinə "Qarabağ işğaldan əvvəl və sonra" adlı kitab təqdim edib və kitabdakı materiallar barədə məlumat verib.

**Nicat Novruzoğlu,
Parlament müxbiri**

Əziz Əlibəyli: "Dünyada peşə fəaliyyətinə görə öldürülmək ən ağır cinayətdir"

Siyasi şərhçi Əziz Əlibəyli son olaylarla bağlı fiqirlərini adalet az-a bölüşüb. Politoloq Kəlbəcərdə iki jurnalının minaya düşməsi fəvqində təşkilatların terrorist ermənilərin geri qaytarılması tələbini ikili standart adlandırdıb.

"Bakıda 2 erməninin (hansi ki, soydaşlarımıza qarşı qəddar rəftar ediblər, mühəribə cinayətləri tərədiblər) məhkəməsi bitən kim bir neçə mərkəz, təşkilat mövqə bildirir, Aİ, AP, ATƏT ortaya Azərbaycanı ittiham edən mövqə qoyur,

tərəf tutur. Amma peşə fəaliyyətini yerinə yetirən jurnalistlərin faciəvi ölümünə görə heç kim səsi çıxmır, axı dünyada peşə fəaliyyətinə görə öldü-

Məqsəd nədir?

Bura Kəlbəcərin sərhədindəki ərazi deyil, həmisi Azərbaycan millətinin yaşa-

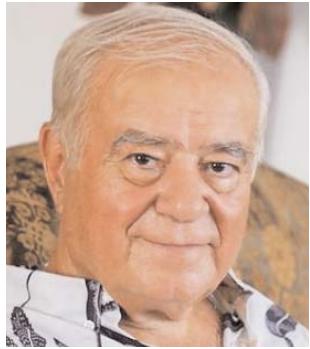
da cəzalandırılmalıdır. Artıq xalqın böyük məhəbbətini qazanmış DTX - Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti ötən günlərdə sərədi keçən 40 nəfərlə bağlı necə fəaliyyət göstərmişdir, indi o kateqoriyalı biriləri mütləq məhv edilməlidir.

Bu artıq demarkasiya, sərhəd nizamlaması prosesi və ya detal deyil, hərbi və milli təhlükəsizlik aspektidir.

Cünki bitmiş mühəribəni minalarla sərhədlerimizin daxilinə daşıyan, böyük qayıdış çərçivəsində torpaqlarına dönen hər bir sakiniinin ayaqlarının altına mina əkmək istəyənlərə verilməli olan adekvat cavabdır."

Emin Piri

Rahmi Turan

Atatürkə təslim olan ingilis zabitinin məhkəmədəki çıxışı

Təqəüddə olan Hava Qüvvələri Polkovniki Kamal İntəpənin xatirələrindən çıxış edərək 19 may 1919-cu ildə Samsun limanında dayanan Bandırma gəmisiində yaşanan hadisələri keçən həftə sizə nəql etmişdim.

Polkovnik Kamal İntəpə 1941-ci ildə İngiltərəyə ucuş təlimi üçün göndərilmiş, orada adı Mr. Salter olan təqəüdü bir zabitlə tənış olmuşdu.

Həmin zabit, illər əvvəl Atatürkə həbs etməkdən məsul olan Mayor Salter idi.

Bu maraqlı mövzunun davamı belədir.

Atatürk 19 may Samsuna gələndə onu həbs edib İstanbul yollaşdırıldı. Orada mavi gözlü, sərt baxışlı bir kişi oturmuşdu. Bu kişi general Mustafa Kamal idi. Sərt bir əsgər salamı verərən ağızından bu sözlər çıxdı:

- Batalyonum əmrinizi amadədir!

Atatürk qarşısında sehirlənmış Mayor Salter bundan sonra baş verenləri belə danişir:

"Gəmədə girdiyim böyük salonda hər kəs ayaq üstədə idi. Ortada mavi gözlü, sərt baxışlı bir kişi oturmuşdu. Bu kişi general Mustafa Kamal idi. Sərt bir əsgər salamı verərən ağızından bu sözlər çıxdı:

- Mustafa Kamal Paşa yənəmə qara çizməli adamlardan birini verdi, öz avtomobilimlə və sürücümlə birlikdə qonaq ediləcəyim Ankaraya göndərdi.

Taborumun həbsdə olan ərlərinin də Çorum, Çankırı və Kastamonuda qurulan

əsir düşərgələrinə yerləşdirildiyini öyrəndim.

Türk Qurtuluş Savaşının sonuna qədər Ankarada Haçibayram Məscidinin öündəki küçədə yerləşən iki-mərtəbəli taxta evdə qaldım.

Xidmətimdə duracağını dedikləri, fəqət əslində gözotçim olan və sixsa suyumu çıxarmağa gücə çatan bir qadınla üç ildən çox bu evdə yaşadım. Savaşın sonunda imzalanın müqavilədən dələyi mon və taborum Malta-dakı türk əsirlərlə dəyişdirildik.

İngiltərəyə qayıdar-qayıtmaz həbs olundum və Vətəne xəyanətlə hərbi tribunala tevhil verildim.

Mən hərbi həbsxanada həbsdə ikən ziyarətimə gələn ailə üzvlərim və valideynlərim müdafiə olunmağım üçün mənə xeyli qəzet və kitab götirmişdilər. Onlardan yararlanaraq qısa, fəqət gözəl bir müdafiə mətni hazırladım.

Mənə qarşı irəli sürülən ittiham taborumu müqavimətsiz təslim etməyim idi. Dövlət ittihamçısı bunun Vətəne xəyanətlə eyni dəyərdə bir günah olduğunu iddia edir və on ağır şəkildə cəzalandırılmamı istəyirdi.

Ali Hərbi Məhkəmənin önünə çıxanda özünümüdafiə çıxışımı böyük bir soyuq-qanlılıqla oxudum və bu cümlələrlə bitirdim:

- Hörmətli hakimlər! Baş nazirimiz Lloyd George İcmalar palatasındaki müxalifətin bir sualına tüşənmişdi. Yunanları silahlandırmaraq 15 may 1919-cu ildə İzmirə göndərdik. Və o tarixdən bəri milyardlarla sterlindən çox xərcimiz çıxdı. Nəticə nə oldu? Yu-

nalar İzmirdə dənizə töküldülər. Anadoludaki bütün rumlar qovuldular və ya köçə məruz qaldılar. Bu hadisədə bizim qazancımız nədir? Həç... Bu ağılsız, qorxunc bir xəta, böyük bir flakət deyilmi?

Bu sərt və ittihamçı suala cavab olaraq Baş nazirimiz Lloyd George belə cavab verdi:

- Yüz ildə bir ya iki dahi yetişir. XX yüzilliyin dahişinin Mustafa Kamal adıyla Türkədən çıxıb və qarşımızda duracağını mən hardan biləydim?

Mayor Salter müdafiə çıxışına davam edir:

- Bax, görüsünüz, hörmətli hakimlər! Qarşınızdakı bu zabit Baş nazirimin bəhs etdiyi XX yüzilin dahişini ilə heç gözləmədiyi anda üz-üzə, göz-gözə gəlmışdı. Nə edə bilərdi? Əgər mən o gün başqa cür hərəkət etsəydim, bugün mənimlə bərabər bütün taborumun məzarlarını ziyyətə gələcəkdir! Fəqət indi əcəli ilə olmuş üç igidimiz xaric hamımız sağ-salamat yurdumuza geri dönmüş, ailələrimizə qovuşmuşuq. Qərar sizin alı ədalətinizindir. Bu müdafiə çıxışım məhkəməni heyran etdi.

Bəraət aldım və tərxis olundum.

Daha sonra ailəmə birlikdə Türkiyə gedib Mustafa Kamal Paşanı ziyarət etdim. Yenidən İngiltərəyə çağırılmışdım. İngiltərəyə qayıdanda məni Kral Hava Qüvvələrinə götürdüler. Vəzifəm Kəşfiyyat Müdiri idi. Türkiye ilə İngiltərə arasında əlaqəni təmin edirdim. Təqəüdü Hava Qüvvələri

Polkovniki Kamal İntəpə xatirələrində Mayor Salter haqqında "İki ildən artıq birlikdə oldu. Bu müddət ərzində hər zaman bizi müdafiə etdi və özünü daima bizdən biri saidi. Büyük bir Atatürk heyranı idi" - deyə bəhs edir.

Yadlar Mustafa Kamal Atatürkü dəyərini bizim bəzi malbaşlardan daha yaxşı bilirlər.

GÜNÜMÜZÜN MALBAŞLARI

İstanbulda uzun saqqallı və təkkəli bir molla dayanaqda dayanan bir taksiyə minərək "Fatehə sur" deyir. Taksimden Haliç körpüsünə hərəkət edən taksinin radiosundan astadan bir musiqi səsi eşidilmiş. Molla sürücüyə əsəbi halda:

"Radionu söndür... Güna-ha batırıq e! Dinimizdə bu cür musiqilər qadağan olunub! Məni də günaha batırısan! Peyğəmbərimizin dövründə radio yox idi!" - deyir.

Sürücü heç etiraz etmədən gülümşəyərək sakit bir tərzdə radionu söndürür. Sonra maşını yoluń qırığına çəkib dayanır.

Molla təccübələrin:

- Nə oldu? Niyə dayandın? Problem var?

Sürücü maşından enir, arxa qapını açır və mollaya "Düş aşağı" deyir.

Molla qaslaşdırıcı çatıb əsəbi halda "Niyə düşməliyəm ki?" deyə sorusunda sürücü deyir:

- Peyğəmbərimizin zamanında taksi də yox idi. Hər yerə dəvəylə gedilirdi. Sən də düş aşağı və burda-ca dəvəni gözlə!

Dilimizə uyğunlaşdırılan: Eminquy

Aqil ABBAS

DEMƏDİYİM SÖZ AKADEMIYADA MÜZAKİRƏ OLUNUB

Mənim elm adamlarına həmişə böyük hörmətim olub. Bir ziyanı kimi yaxşı bilsər ki, bir millətin, eləcə də bir dövlətin yaşaması və gələcəyi elmdən keçir. Dövlətin və ya millətin böyük-kicikliyindən asılı olmayaraq, elmi güclüdürə dünya həmin dövlətin və ya millətin ətrafında fırlanır.

Həyatında pərvənə etdiyim və hətta əlindən öpdüyü (Xudu Məmmədov, Adilə Namazova, Firudin Hüseynov) alımlar olub və bu gün də var. Ömrü boyu Yusif Məmmədliyevlə, Heydər Hüseynovla, Ziya Bünyadovla, Cəlal Allahverdiyevlə, Həsən Abdullaevlə, Validə Tutayukla, Lütfü Zadəylə, Rafiq Əliyevlə, Dilqəm Əsgərovla, Gövhər Baxşəliyevaya, Yaqub Mahmudovla fəxr etmişəm və bu gün də fəxr edirəm ki, xalqımızın belə alımları olub. Və bu siyahımı çox üzədə bilərəm.

Bunları niyə yazırəm? Bu gün bir akademik dos-tum, Azərbaycanın çox görkəmli bir alimi mənə telefon açıb umu-küsü edir ki, guya demişəm ki, Elmlər Akademiyası ləğv olunmalıdır. Hətta mənim bu sözlərim Akademianın iclasında müzakirə edilib. Mən heç bir yerdə rəsmi belə bir fikir deməmişəm. Hardasa çay süfrəsi arxasında alım dostlarla səh-bət zamanı demişəm ki, elmi-tədqiqat institutları universitetlərlə bağlanıb birgə çalışsalar, tələbələrin xeyrinə olar. Yəni tələbələr daha güclü laboratoriyalarda təcrübə keçə bilərlər. Və mənim dediyim də "Quran" ayəsi deyil, subyektiv bir fikrimdi. Və bu fi-kirdən də belə çıxmır ki, Elmlər Akademiyası ləğv olunmalıdır.

Alım dostlarından da mən inciyirəm. Hər halda, demədiyim sözü müzakirə etməzdən əvvəl mənə bir telefon aça bilərdilər.

Və sonda. Mənim şəxsi kitabxanamda Azərbaycanın uzaq keçmişindən ta bu günədək görkəmli alımlarının və elm xadimlərinin əsərləri ən gözəgəlimli yerdə qoyulub: Nəsrəddin Tusidən tutmuş Misir Mərdanova qədər.

4 ölkə İrandan tələb etdi: Kompensasiya ödə!

Kanada, İsvəç, Ukrayna və Böyük Britaniya sərnişin təyyarəsinin vurulması ilə bağlı İrandan öhdəliklərini yerinə yetirməyi tələb edir.

Bu barədə Ukrayna Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb. "Bir sıra tələblər irəli sürdük: təyyarənin vurulmasına səbəb olan halların tam bildiriləsi, açıq şəkildə üzr istənilməsi, təyyarənin geri qaytarılması və s. Həmçinin gələcəkdə analoji halların yaşanmaması üçün zəmanət vərilməsini, qurbanların yaxınlarına milliyyətdən asılı olmaqla kompensasiya ödənilməsini istədik", - XİN-dən vəriliş açıqlamada bildirilib.

Qeyd edək ki, Kiyevə uçaq Ukrayna Hava Yollarına məxsus Boinq 737-800 təyyarəsi 8 yanvar 2020-ci il tarixinədə Tehran hava limanından qalxdıqdan bir müddət sonra vurulub. Nəticədə təyyarədə olan İran, Ukrayna, Kanada, Böyük Britaniya, Almaniya, İsvəç və Əfqanistan vətəndaşları - ümumilikdə 176 nəfər ölüb.

İran hərbçiləri Ukraynaya məxsus "Boinq"in təsadüfən vurulduğunu açıqlayıb.

ABŞ-dan İsrail açıqlaması

İsrail koalisiya hökumətinin formalşaması əlaqələrimizi təsir göstərməyəcək. Bu sözləri Ağ Ev sözçüsü Cen Psaki deyib. "Siyasət və siyasi strukturlaşma ilə bağlı qərarlar İsrailə aiddir. İsrail ənənəvi strateji müttəfiq olmağa davam edəcək", - deyə Psaki bildirib.

Qeyd edək ki, İsraildə koalisiya hökuməti formalşab. İshak Hersoq deputatlarının səsverməsi yolu ilə ölkənin prezidenti seçilib.

MEHRİBAN

ƏDALƏT • 5 iyun 2021-ci il

PANDEMİYA MÜƏMMALARI

ABŞ-in baş imnnfeksiyonisti Entoni Fauçι pandemiaya səbəb olan 9 nəfərin, o cümlədən Uxan labaratoriyasının 3 əməkdaşının tibbi müayinəsi ilə bağlı məlumatları açıqlamasını tələb edib.

Fauçinin fikirincə Uxan labaratoriyasının üç əməkdaşının və 2012-ci ildə yarasalar olan şaxtada işləyən altı nəfərin xəstəliyi ilə bağlı məlumatlar COVİD-19-un yaranma səbəbləri ona qarşı mübarizə aparmağa kömək edə bilər. Alımlar həmin şaxtada olub və yarasalarдан nümunələr götürübllər. Həmin vaxt şaxtada xəstəliyə düzür olan altı nəfərdən

üçü dünyasını dəyişmişdi.

"Mən 2019-cu ildə labaratoriyyada çalışıan, kokronavirus aşkarlanan üç əməkdaşın xəstəlik tarixcəsinə baxmaq istəyirəm. Əgər onlar doğrudan da bu vírusa yoluxublarsa, xəstəlik əlamətləri bəredə məlumat əldə etmək istəyirəm"- deyə Fauçι bildirib. İnfeksiyonist həmçinin 10 il bundan əvvəl xəstələnən

şaxtaçılarında tibbi tarixçəsinə baxmaq istəyir. Fauçinin səzələrinə mümkündür ki, görə Sars-Cov-2 vírusu bu şaxtada əməla gəlib və ya tobii yolla, ya da labaratoriya yolu ilə dünyaya yayılıb.

Son vaxtlar pandemiaya səbəb olan vírusun labaratoriyyada yaradılması faktı geniş müzakirə olunur. Ağ Evin yaydığı relizdə koronavirusun labaratoriyyadan yayılması faktı istisna edilmir. Times qəzeti məlumat verir ki, Britaniya

Rüstəm Hacıyev

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

Nº 58 (2239) 5 iyun 2021-ci il

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin dilbər guşələrindən biri də Bərdə rayonudur. Tariximizin önləmli səhifələrindən birini təşkil edən Bərdənin həm coğrafiyası, həm ekologiyası, həm də qədim yaşayış məskəni kimi zaman-zaman diqqət mərkəzində olması danılmaz bir gerçəklilikdir. Əgər Bərdənin tarixini qısa bir ekskursiya etsək, onda görərik ki, qədim Bərdə era-mızdan əvvəl 4-5-ci əsrər-dən üzü bəri yol gələn bir

rusların hücumu və onların işgalini əks etdirən izlər də ortaya düşübür. Burada tapılan pul vahidləri, yeni sikkələr göstərir ki, Bərdədə ticaret də geniş inkişaf etmiş və müxtəlif ölkələrin pul vahidlərindən burada istifadə olunmuşdur. Biz Bərdə tarixinin müxtəlif dövrlərini araşdırın alımlarımızın, tarixçilərimizin fikirlərinə söykənərək deyə bilerik ki, Bərdə 7-9-cu əsrlərdə eni, uzunluğu 5-6 km olan və möhtəşəm qala divarları ilə əhatə edilmiş bir şəhər ol-

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkışafı Agentliyi

da onu göstərir ki, Bərdə rayon İcra Hakimiyyəti və onun komandası ölkə prezidentinin tələb və tapşırıqlarını vicdanla, məsuliyyətlə yerine yetirir-lər.

Ölkəmizdə aparılan uğurlu islahatların sırasında Bərdədə görülen işlərin də öz forma və məzmunu var. Belə ki, şəhərdə tikilən və öz arxitekturası ilə diqqəti çəkən hər bir bina özü-özlüyündə şəhərin gözəlliyyinə əlavə edilən uğurlu bir memarlıq nümunəsidir. Deməli, məsuliyyətlə aparılan

Bərdə necə gözəl, necə qəşəngdi

insan məskənidir. Hətta tarixi mənbələrin vərəqlərində bu insan məskəninin diqqətçəkən dünyanın müxtəlif bölgələri ilə əlaqəsi olan bir şəhər olduğunu oxumaq, öyrənmək mümkündür. Yəni, dövrün səyahətləri, tacirləri, sərkərdələri həmişə Bərdəyə maraq göstərmış və nəticədə də Bərdə təkcə tarixin özündə yox, həm də tarixi ədəbiyyatda öz ifadəsini tapmışdır.

Azərbaycanın ilk insan məskənlərindən olan Bərdə şəhər ərazisində bu gün də xarabalıqların qalıqları qalmadıdır. Burada aparılan arxeoloji qazıntılar zamanı tapılan və alımların diqqətini çəkən maddi-mədəniyyət nümunələri, elecə də ocaq yerləri, quyular, təndirlər, yanaşı tikilmiş evlərin qalıqları sübut edir ki, Bərdə dövrün önləmli şəhərlərindən biri olmuş və burada kifayət qədər insan məskunlaşmışdı. Aparılan qazıntıların verdiyi bilgiyə görə, hətta 943-cü ildə Bərdəyə

muşdur. Onun dəmir darvazaları o qədər möhtəşəm və möhkəm olub ki, düşmən hücumu zamanı onları aşmaq son dərəcə çətin imiş. Hətta bəzi mənbələr göstərir ki, möhkəm qorunan bu qalaya hücumlar, işğallar zamanı qonşu ərazilərdən də pənah gətirənlər olubdu. Yəni Bərdə bir siğınacaq yeri kimi alınmaz sayılıbdır. Zaman göstərir ki, həqiqətən Bərdə ərazisində aparılan döyüşlər, işğallar zamanı düşmənə qalanı işğal etmek çox baha başa gəlib. Təbii ki, həmin dövrün qaranlıq səhifələri de kifayət qədərdir və alımlarımız, xüsusilə arxeoloqlarımız bununla bağlı böyük işlər görürələr.

Bu gün müstəqil Azərbaycan tarixinin bir parçası olan Bərdənin tarixi nə qədər önləmli olsa da, o tarixi yaşatmadıq, inkişaf etdirmek və Bərdənin min illikləri aşan şöhrətini daha yüksəklərə qaldırmak üçün Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin imzaladığı "Regionların İnkışafına Dair Dövlət Proqra-

mı"na dair sərəncama əmel etmək zənnimcə, həmin böyük işlərin bir vəsiləsi olar. Belə ki, Bərdə rayon öz münbit torpaqları, diqqətçəkən coğrafiyası ile kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsinə həzərət əmək əmək dərəcədə uyğun sayılır və bir kənd təsərrüfatı rayonu olaraq Bərdədə sovet dönməndə pambıqcılığın, bostan, tərəvəz məhsullarının, heyvandarlığın inkişafı üçün potensial imkanları ilə həmişə seçilibidir.

Sovet dönmənin insanları Bərdə pambıqcılarının qazandığı şöhrəti zaman-zaman yaddaşlarında yaşadılar və bu gün də Bərdədə aparılan böyük tikinti-quruculuğu, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı sahəsində atılan addımlar məhz həmin illerin uğurlu davamı hesab olunur. Doğrudur, torpaqlarımızın işğali dövründə cəbhəyanı bölgə olan Bərdə rayonu da ciddi sınaqlarla üz-üzə qaldı. Həmin vaxt düşmənin Bərdəyə atlığı mərmilər böyük tələfat və dağııntılarla səbəb olsa da, Bərdə sakinləri öz doğma ocaqlarını tərk etmədilər. Əksinə, onlar öz rayonlarının sosial və təsərrüfat həyatlarını davam etdirməyə, əkinçiliyin, tikinti-quruculuğun tempinin artırılmasına üstünlük verdilər. Cənab İlham Əliyevin Azərbaycanın bütün bölgələri kimi, Bərdəyə də böyük diqqət və qayğısını açıq-aşkar hiss edir və bundan məmnunluq duyurlar. Faktiki olaraq Bərdə şəhərində aparılan yenidənqurma, tikinti-bərpa, yeni sosial obyektlərin say və keyfiyyət artımı bu qədim məkanın mənzərəsini köklü surətdə dəyişir. Demək olar ki, Bərdədə qısa müddətdə ayrılan hər kəs geriye qayıdanda şəhərin necə dəyişdiyini, necə gözələşdiyini dərhal hiss edir. Bu

nı burada məskunlaşmış qacığın və köçkünlərin də həyat seviyyəsinin yüksəldilməsi üçün xeyli işlər gördülər. Demək olar ki, Bərdədə uğurla həyata keçirilən aqrar islahatların nəticəsində bu rayonda sahibkarlığın, fermer təsərrüfatının Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətlərin inkişafına geniş imkan yaradılır. Statistika göstərir ki, bu gün Bərdədə 300-dən artıq kəndli fermer təsərrüfatı fəaliyyət göstərir. Həmin təsərrüfatların hər biri ayrı-ayrılıqda həm iş yeri, həm də istehsal sahəsidir. Deməli, görülen işlər rayon sakinlərinin maddi durumunun yüksəlməsinə, sosial rıfahlarının daha da önə çıxmamasına şərait yaradır.

Bu gün Bərdədə sakinlərin istehsal etdiyi bostan, tərəvəz məhsullarından gələn gəlir də hem aile büdcəsinin, həm də rayon büdcəsinin xeyli hissəsini təşkil edir. Adamlar fərqli qaydada ölkə prezidenti, cənab İlham Əliyevin Azərbaycanın bütün bölgələri kimi, Bərdəyə də böyük diqqət və qayğısını açıq-aşkar hiss edir və bundan məmnunluq duyurlar. Faktiki olaraq Bərdə şəhərində aparılan yenidənqurma, tikinti-bərpa, yeni sosial obyektlərin say və keyfiyyət artımı bu qədim məkanın mənzərəsini köklü surətdə dəyişir. Demək olar ki, Bərdədə qısa müddətdə ayrılan hər kəs geriye qayıdanda şəhərin necə dəyişdiyini, necə gözələşdiyini dərhal hiss edir. Bu

tikinti işləri şəhərin mənzərəsinə xələl getirmir, əksinə onu daha da gözəlləşdirir. Digər tərəfdən, şəhərdə küçələrə, səkilərə göstərilən münasibət də ürəkaçandır. Çünkü həmin yollarda hərəkət həm abadlığını, həm davamlığını, həm də ölçülərinə görə hər zaman müsbət qiymətə layiq görürlər. Elə bu gün də Bərdənin sakinlər tərəfindən bir-birinə hopmuş, bir-birinin içərisində yenidən öz gözəlliyyinə qovuşmuş iki şəhərin - yəni, köhnə və yeni Bərdənin mənzərəsini göz önüne gətirəndə Azərbaycanın bu guşəsinin inkişafının canlı şahidinə çevrilirik.

Görürük ki, Bərdədə yeni iş yerlərinin açılması, kənd təsərrüfatı, sənaye sahələrinin inkişaf etdirilməsi üçün yaradılmış şərait Bərdənin zəhmətkeş sakinlərinin ixtiyarındadır. Deməli, Bərdəni daha da gözəlləşdirmək, sakinlərin maddi imkanını da-ha da artırmaq üçün ölkə prezidentinin qarşıya qoymuştu tapşırıqlara məsuliyyətlə əmək etmək, burada işə yaradıcı yanaşmaq əsas vəzifə olmalıdır. Məhz bu cür yanaşanda uğurlar da artır, gözəllik də göz oxşayır. Zaman göstərir ki, bu gün Bərdədə çalışanlar bu ərazinin daha gözəl olmasını və həm də bolluq ünvani na çevrilmesi üçün vicdanla çalışırlar. Bu da o deməkdir ki, Bərdənin önündə daha gözəl günləri var.

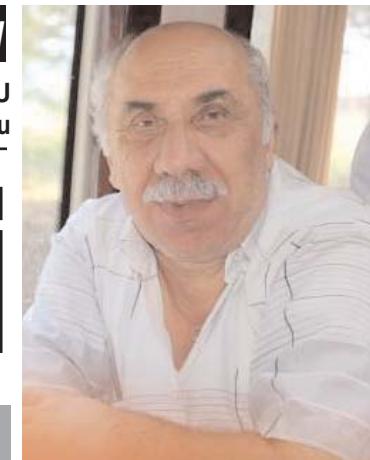
Əbülfət MƏDƏTOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MEDİANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MƏLİYYƏ YARDIMI İLƏ

ƏDALƏT •

5 iyun 2021-ci il

Yasadıqlarımın yuxulu manzarası

Onu Allah, Sən və Mən görürük

Elə bil dünən idi... Elə bil heç nə baş verməmişdi... Elə bil nə o var idi, nə də mən... Elə bil ki, o da, mən də eyni anda, eyni məkanda dünyaya gəldik... Gəldik ki, bir-birimizi görək, tanıyaq, bir-birimizə güvənək və... Birimiz o birimizi sevək!..

Bütün bunlar mənim təxminim idi, mənim düşüncəm idi. Mənim içimdən gəlib keçənlər və mənim yaşadıqlarım idi... Yəni ikimizdən biri olan mən bu cür düşünmüşəm, bu cür qəbul etmişəm, bu cür də düşünürəm və bu cür də düşüncələrim içərisində qəbul etdiyimlə yol gedirəm. Bu yoluñ adını kimse bilmir... Allahdan və səndən başqa! Allah da, sən də bu adı kimseyə deməyəcəksiz. Çünkü onu deməyin də, bəyan etməyin də heç bir önəmi yoxdur. Ən azından ona görə ki, bu yolu mən gedirəm, səninlə birgə. Deməli, onun adı da sənə və mənə məlumdur. Başqa kimse üçün bunun nə monası var, nə də önəmi. Baxmayaraq ki, biz də bu adamların içərisində, bu yerin üstündə, bu günün altındaşıq. Deyesən bir az tömtəraqlı çıxdı. Bədii bir səhnəyə bənzədi. Amma yox, gerçəlik onuz da özü-özlüyündə oynanılan tamaşadı. Senarisi Allah yazar, rolları bəndə ifa edir. Bax, ele yazının ilk cümləsində dediyim həmin o andan yazımı indi diktə etdiyim ana qədər biz Allahın iradəsini, yəni senarisi gerçekloşdırırıf. Baxmayaraq ki, inanımız da, bəzən bir-biri ilə baş-باşa gəlir, toqqusur. Amma bütün hallarda şəxsən mənim içimdən gəlib keçən səs bunu deyir. Yəni söyləyir ki, sevmək üçün yaşamaq lazımdır. Yaşamaq üçün sevmək yox. Doğrudur, bunu başqa bir formada aqillər deyib. Onlar söyləyiblər ki, "yemək üçün yaşamaq yox, yaşamaq üçün yemək" lazımdır. Deməli, mənim inancı da budur ki, mütləq mənəda sevmək üçün yaşamalıyam. Bu sevginin çalarlarını, naxışlarını, hətta saç düzülməndən tutmuş alındığı nefəsə qədər hər bir halını ifadə etmək, özünüküleşdirmək üçün yaşamalıyam. Bax, onda Məcnun mənim qarşıma çıxa bilməyəcək, Leyli də sənin. Çünkü Şeyx Füzuli demişkən "Məcnunun yalnız adı" olacaq.

Hər bir addım, hər bir qərar başlangıca söykənir. Bu mənada mən sevginin hərdən, nədən başlandığını, nəyin üzərində pərvəriş tapdığını öyrənmək, onun bütün varlığına nəzər salmaq üçün demək olar ki, hər gün, hər an baş sindirirəm. Amma öyrəndiklərim, hətta varlığıma hopanlar belə məni qane etmir. Görürəm ki, acliq çəki-rəm. Daha çox ehtiyac duyuram o sevginin çalarlarına... mahiyətinə... mənasına... və hətta mənə verdiklərinə, bağışlıqları-na...

Bax, beləcə sevgidən doymadıqca daha çox sevmək, daha çox bu yolda hər zərbə-yə, hər sərtliyə, hər laqeydiyə, hər təpkiyə dözmək haqqının ətəyindən, əlindən bərk-bərk tuturam...

Sizə bəlkə də qəribə gələcək... Bəlkə də kimse dodaq büzəcək... Bəlkə də kimse başını bulayıb "boş şeydir, şairlik eləyir!" deyəcək. Olsun, hər kəs öz məntiqində, öz baxışında haqlıdır. Mən kimisə mənim kimi düşünməyə, mənim kimi sevməyə məcbur edə bilmərəm. Ona görə ki, Allah o haqqı mənə verməyib. İkincisi, mənə o güc də bağışlanılmayıb. Deməli, qərar

verən də, onu icra edən də özüməm. Elə demək istədim də budur. Qoy, heç kim məndən inciməsin. Mən öz yolumun yolcusu, öz sevgimin fədaisi və nohayət öz duyularımın şairiyəm. Və...

Ona görə də sığındığım kündə dayanıb öz-özümə piçıldayıram:

*Dilimi sixib tuturam,
Sözü - demədən uduram...
Mən, hamını unuduram -
Allahdan və səndən başqa!..*

*Gözümü yola sancıram,
Dərd tapdağında qançıram.
Səssiz - hamidan qaçıram -
Allahdan və səndən başqa!..*

*Sinəmi yara edirəm
Günümü qara edirəm...
Bilən yox, hara gedirəm? -
Allahdan və səndən başqa!..*

*Qəlbimde çraq - şam - adın
Başına dənən şamandım...
Heç kim üçün yaşamadım -
Allahdan və səndən başqa!..*

***

Bəli, bəzən insan təklənmək, hamidan qaçmaq, hətta heç neyi düşünməmək istəyində bulunur və belə anda on xoş söz də, ən şad xəbər də adamın tükünü tərpətmir. Çünkü təklənmək istəyin çəkilib uzaq bir nöqtədə, bir qaya dibində, bir kahada, bir ormandı, bir çay qırğındı, lap elə bir ağac dibində oturmaq, susmaq, gözünü yumub içindəki dünyaya baxmaq, o dünyani yenidən gəzmək mənə görə on ali hissidi, ən gözəl duyğudu, on xoş istirahəti. Ona görəki, həmin o dediyim ovqatın içərisində adam özü və bir də özünün yarısı ilə üz-üzə dayanır. Səni bircə Allah görür, Allah dirləyir və sən de yalnız onu görüb, onuna danişırsan. İndi özün təsəvvür et. Bir ağac dibində Sən və O. Artıq kimsə yox, hətta ağacın будагına sərçə də qonmayıb. Çevrəndə kəpənək də uçmur. Olsa-olsa hərdən yarpaq xışıldayı. O da sənin piçiltələrinə nəqarət olur... Bu mənzərə ən kübar məclislərdən, ən zəngin mənzillərdən, imarətlərdən, ən gur insan çevrəsindən gözəl deyilmi? Yəni mənim xəyal etdiyim də sonra səylədiklərimin arasındakı özəlliyi görə bildinizmi? Əgər görmədinizsə, incimirəm sizdən. Əvvəldə də deməşəm və zaman-zaman vurğulamışam ki, mən öz baxış bucağım altındayam. Bu bucağın altında mənim və onun, bir də Allahın iradəsi hakimdi!..

Ömürdən ötüb gedən hər bir an özü ilə çox şeylər alıb aparır. Biz onu həmin an, həmin gün hiss etmirik və hətta bizə elə gəlir ki, heç nə baş vermir. Lakin dərindən düşünəndə ötən anın ömrünə özü yüksəldiyini və yaxud da ömründən özür kəsdiyi fəhm edəndə onda... susursan. Susmayda bilməzsən, çünki artıq o hökm icra olunur. Və sən onu geri oxutmaq gücündə deyilsən. Deməli, bu nöqtədə güc yalnız sumağşa, bir də kipriklərini suvarmağa çatır. Nəyse...

Bir az pafoslu səslənsə də, mən daha çox duyulara, hislərə üstünlük verdiyim-dən, özüm də fərqinə varmadan həyatdan

nəm çəkirəm. Su çəkən kağız kimiyəm, pambıq kimiyəm... Lap elə suyu daha tez özüne çəkən torpaq kimiyəm. Bu bir qaydadır. Nəm çəkonın bir üzü də qəm çəkir. Ona görə də yazılarıñın damarındaki qəm nəmdən qaynaqlanır. Axi dünyanyın harasına getsəm, hansı səmtinə üz tutsam orada qəmin də, nəmin də qonşu olduğunu bəzən isə lap göz-gözə dayandığını dəqiq biliyəm. Bu dəqiqiliyi yaşamışam da, yaşayıram da. Ona görə yazmışam ki:

*Yaşayıram, yaşamaqsa əgər bu
Mən anlara bölgə-bölgə ömrümü...
Həsrətinlə savaşdayam, günlərə -
Paylayıram, ölü-ölə ömrümü...*

*Bilirəm ki, çox batmışam günaha,
Bürünübədə talehimdə gün aha!..
Sənin üçün, ol açaqə Allaha -
Nəzir dedim, gülə-gülə ömrümü!..*

*Bəlli anda, sən ən böyük sirrimsən,
Qılğızığım, güvəncə yerim, pirimsən!
O da birdi, sən də mənim Birimsən -
Qurban etdim, bilə-bilə ömrümü.*

*Zaman attı yük götürmür tərkinə
Çəkilsəm də sınaqların bərkinə!
Sərf etmədim, bu dünyadanın dərkinə -
Bir Qadına - verdim gülə, ömrümü.*

***

Heç kimə sirr deyil ki, bütün yaşınanlar bu və ya başqa bir formada insan həyatında iz buraxır. İllər ötüb keçir, həmin o iz isə yaddaşda da qalır, həyatın bəlli səhifəsində də, hələ üstəlik, bəzən dilə düşüb nağıla, dastana, şeirə, nəğməyə, bayatiya, ya da lətifəyə çevirilir. Ən arzuolunmazı təbi ki, lətifəyə çevriləməkdir. Çünkü güllünc yeri olmaq, kimsəyə xoş təsir bağışlamır. Doğrudur, deyib-gülmək, zarafat, bu, həyatın elementlərindən biridir. Amma güllünc olmaq, güllü hədəfinə çevriləməkdir, bu hər kəsin öz addımının, öz əməlinin bəhrəsindədir. Mən yol verdiyim yalnızlıqla və yaxud da düşünləməmiş hərəkətimlə başqaında güllü doğururamsa, mənə gülənin nə günahı var. Zənnimcə, bu məntiqim qəbul olunandır. Axi, insanı digər canlılardan fərqləndirən düşünmək, ağılli, dərrakəli olmaq qabiliyyətidir. Bu fərq həm də o deməkdir ki, insan övladı özünü güzgüdə görməlidir, özü-özüne baxıb qiymət verməlidir. Çox təessüf ki, çox vaxt biz bunun fərqinə varmırıq. Nəticədə də ya güllünc oluruq, ya da uğursuz...

İndi həmin o başlangıç anı elə bil ki, dünən idi. Fikrimi yenidən həmsəhətimə çevirirəm. Başlayıram dərdləşməyə. Bəzən deyirdər ki, adam dərdini danişanda yüngülləşir, guya dərdi bələşəndə dərd kicişir. Mənə görə bu içdən gələn bir təselli ucudur. Adamlar bir-birini ovutmaq, bir-birinə dataq durmaq xatırınu bu fikri özlərindən uydurublar. Əgər danişmaqla, böülülməklə dərd kiçiləydi, onda adamlar bütün günü bir-birinə dərdini danişardı, başqa işlərini unudub dərd böülülməklə məşğul olardılar. Lap elə mənim özüm... Dərd divarla, özümlə, sənle, Allahımla etdiyim səhbətlər qalaq-qalaq kitabların mövzusudur. Sən də dinleyirsən, Allahımla dənliyir, bəzən dostlar, doğmalar da...

Amma... Azalmaqdən daha çox boy artımı durur gözümüzün öündə. Görürəm, baxıram, siğallayıram dərdimin saçlarını, oxşayıram onu, əzizləyirəm. Hətta piçıldayıram ki, "Dərdi dərd çəkənə verir Allah". Sonra da qəribə də olsa ağlıma şeir gelir. Hansı ki, indiki anda onun yükü təkcə ciyinlərimdən deyil, həm də ömrümdən bir ağırlıq kimi gəlib keçir. Çünkü o şeirdə mən səninlə bölmüşəm, həyatımı da, dərdimi də:

*Susuram ölü dəniz tək,
Solub, ağarmış bəniz tək...
Sağ əlini üzünə çək -
Bəlkə, duandan oyanım...*

*Bu sükut gözəl, həm də tər,
Xatırələr sapılmış zər...
Şaçlarını üstümə sər -
Sən sübh duranda, oyanım...*

*Qoyma məni qəm təkləsin,
Demiyə şum tək ləkləsin...
Seçib ruhumun nəğməsin -
Qoxu, Quranda oyanım.*

*Söza soykəndi qələm də,
Xoşdu yazdığını ələm də...
Adım diliñə gələndə -
Qəlbin, vuranda oyanım.*

***

Bütün yazı boyu duyuları çözməyə, daha doğrusu, duyularımı sapa düzəməyə çalışdım. Özü də məqsədli şəkildə. Çünkü yaşadıqlarım, daha doğrusu, Allahın və sənin mənə yaşıdatığını onusuz da özünü bilirsin və mən də qəsdən sizin bildiyiniz yaddaşınıza mesaj kimi təkrar etdim. İstədim ki, bu yaşamı birlikdə təkrar edək. Və həmin təkrar da bizə məhz həmin günü yəni həyat səhifəsi kimi başlamaq gücү verisin. Bilmirəm, bu istəyimi ifadə edə bilmişəm, ya yox. Amma bütün hallarda dilək diləmək hər kəsin haqqıdır. Və deməli mənim də içimdən gələn bu dilek heç vaxt yaddaşımdan, həyatımdan, təleyimdən silinməyəcək, həmin o günün yenidən başlanması olacaqdır. Axi, mən ancaq O! - deyərək əlimi açıram göy üzünə. Ardınca da piçıldayıram. Bax, bu yazdığım misraları:

*Hər gün dizi üstə dua edəcəm,
Hər gün, ol açaqam onun öündə...
Onun dərgahına qalxb yetəcəm,
Axır ki, ömrümün bəlli günündə!*

*Ovcumda gizlədib gözümün yaşın,
Şəbabın soracım çək! - dediyinin
Qaldıra bilmirəm ta yerdən daşın -
Mənə Allahın tək, dediyinin...*

*Sərəcəm ortaya qabar ürəyi,
Ad bitən dilimə bax, söyləyəcəm...
Sən etdin sevgini ruhun çörəyi -
Bax, indi gör sənə, mən neyləyəcəm!..*

Bütün duyular bir not üstündədi, bütün simlər eyni havaya köklənib. Deməli, bütün yazı boyu yaşadığım an Allahı və sənə aid olanın qarşısında ümidlə dayanıb gözləyirəm. Bu da mənim haqqımdı...

Faiq QISMETOĞLU
faiqqismetoglu@box.az

iyirmi dörd saat

Yaxud mərmi yağışında çörəkbişirənlər

...23 sentyabr 1920-ci il. Sərhəd bölgəsində, o cümlədən Füzulidə vəziyyət çox gərgindi. Həmişə də herbi vəziyyət mürəkkəbləşəndə, müharibə təhlükəsi artanda mən bir jurnalist olaraq cəbhə bölgəsinə getməyi özüma borc bilmışəm. Ən azından ona görə ki, Füzuli mənim vətənimdir və həmişə də bu vətənin ağır günündə onun yanında olmuşam. Əgər onun yanında olmasaydım, ürəyim partlayardı. Bu, birinci dəfə deyil, birinci Qarabağ savaşında da belə olub. Elə ki, göy üzünü buludlar alıb, vətənimizin başının üstünü təhlükə kəsib, bax, həmin anda mən vətənimin, Azərbaycan əsgərinin, döyüşən oğullarının yanında olmuşam...

...İndi də belə olur. 23 sentyabrda Füzuli yola düşürem. Horadiz şəhərinə gedib balalarımla, nəvələrimlə görüşürəm. Vəziyyət çox gərgindi. Hər an müharibə başlaya bilər. Amma Horadiz şəhərində, eləcə də doğulub boy-a-başa çatdığını Böyük Bəhmənlidə insanlar narahat olsalar da, daxilən bir sakitlik var. Bu sakitlik də onunla bağlıdır ki, vəziyyət 1990-ci illərin əvvəllərində olduğu kimi deyil, yəni, indi qüdrətli Azərbaycan ordusu var, Azərbaycan əsgəri var və Ali Baş Komandan İlham Əliyev var. Bir nəfər olsun belə nə şəhəri, nə də kəndləri tərk edib. Hami öz yerində, eləcə də iş başındadır. Həmin vaxt mən Horadiz şəhərində bir neçə hərbiçi ilə və icra hakimiyyətinin əməkdaşı ilə görüşürəm. Həm hərbçilərimiz, həm də icra hakimiyyətinin əməkdaşları dövlətimizin və ordumuzun güclünə çox arxayınlılar. Başqa sözlə demiş olsaq, Füzuli camaati Azərbaycan ordusuna və Azərbaycan Prezidentinə inanır. Sentyabrın 24-ü isə yenə insanlarda bir nikbinlik, bir xoş ovqat və bir sabaha ümid hiss edirəm. Hami tezliklə müharibənin başlanacağından danişır və hamının da gözündə bir inam, bir ümid var. O ümidi və inamı görməmək mümkün deyil.

Füzulinin məmə yeyənin dən pəpə yeyənin qədər bütün əhalisi müharibə ovqatına köklənib. Hətta kəndlərdə bombardan, mərmilərdən xilas olmaq üçün sığınacaqlar da tikilib. Horadiz şəhərində, Əhmədbəylidə, Əhmədalılarda, Babidə, Kərim-

bəylidə, lap bizim Bəhmənlidə kəndində insanlar yaşıdaqları həyətlərdə sığınacaqlar düzəldiblər. Bir sözle, insanların qəlbində və üzəyində ən müasir silahdan da güclü vətən mehbəti var. Gördüyüüm və şahid olduğum hadisələri qələmə almaq üçün sentyabrın 25-də Bakıya qayıdır. Bakıya qayıtsam da, ürəyim o insanların, o əsgərlərin, o adamların yanındadır. Yazını qələmə alıb hazırlayaraq çapa verirəm...

...Bir gündən sonra - sentyabrın 27-də Böyük Vətən müharibəsi, ikinci Qarabağ savaşı başlayır. Elə ilk gündən Füzulinin işgal altında olan bir neçə kəndi azad olunur... Elə ilk gündən qələbəmizin sevincini yaşayırıq... Elə ilk gündən qəhrəman Azərbaycan əsgərinin möhtəşəm qələbəsini eşidirik. Döyüşlər isə günbəgün şiddetlənir. Füzulinin və Cəbrayılin bir neçə kəndi işğaldan azad olunur. Və yenidən bu xalq, bu millət qələbə sevincini yaşayır. Sentyabrın 30-da Füzuli şəhəri istiqamətində gedən ağır döyüşdə bibim nəvəsi Elçin Süleymanov şəhid olur. Elə sentyabrın 30-da da yenidən Füzuliyə - cəbhə bölgəsinə yola düşürəm. Həm şəhid qohumumun dəfnində iştirak edirəm, həm də döyüş bölgəsində yazılar hazırlayıb "Ədalət"ə göndərirəm. Şəhid atası bibim oğlu Tehran deyir ki, eşitmışəm, müharibə dayanacaq. Bəs Elçin kimi oğulların qanı yerde qalacaq? Elə həmin axşamı Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev televiziyyada çıxış edir. Cəbhədəki uğurlarımızı, işgaldan azad edilmiş kəndlərimizin adını bir-bir sadalayıb. Bu xəber şəhid ailələrinin göz yaşını dayandırır və Prezidentin söylədiyi bir fikir isə onların ürəyincə olur: "Bizim mübarizəmizi heç bir qüvvə saxlaya bilməz. Hər bir şəhidin xatırəsi bizim üçün çox əzizdir. Mən onların valideynlərinin və ruhlarının qarşısında baş əyirəm. Biz tezliklə bütün torpaqlarımızı işgaləndən azad edəcəyik". Ali Baş Komandanın bu möhtəşəm çıxışı şəhid ailələrinin yanar üzəyinə su səpir. Və onlar inanırlar ki, balalarının qanı yerde qalmayacaq və digər yaşayış məntəqələri də işğaldan azad olunacaq...

...Şəhərlərimiz və kəndlərimiz bir-bir işğaldan azad

olunur. Cəbrayıllı, Hadrud, Füzuli, Qubadlı, Zəngilan yenidən ordumuz tərəfindən elə keçirilir və hər bir rayonun mərkəzinə Azərbaycan bayrağı sancılır və hər bir rayon azad olunduqca Ali Baş Komandan televiziyyada canlı çıxış edir və bu şad xəbəri xalqımıza çatdırır. Artıq camaat Prezident İlham Əliyevin cəbhədəki qələbəmizlə bağlı çıxışlarını səbirsizliklə gözləyir. İnsanlar televizorun qabağında əyləşir, bu yeni müjdənin verilməsini gözləyirlər və cənab prezident də bu sevinci və bu müjdəni xalqımıza çatdırır. Hər dəfə də deyir ki, bunlar hamısı Azərbaycan ordusunun və Azərbaycan əsgərinin qələbesidir. İnanın, həmin günlərdə mən 8 dəfə Füzulidə olmuşam. Cəbhə bölgəsindən reportajlar həzirlaşmışam. Xalq, millət, prezidenti və ordunu o qədər çox istəyir ki, bunu sözə ifadə etmək elə də asan deyil.

Mən Füzulidə gördüyüüm bir anı, bir məqamı, xüsusiylə yada salmaq istəyirəm. Çünkü həmin dövrə əsgərlərimizi ərzaqla, çörəklə təmin etmək üçün arxa cəbhə, sözün həqiqi mənasında çox böyük mücadilə edirdi. Horadiz şəhərində də bir çörək sexi var və bu çörək sexi də 24 saat işləyirdi. Ermənilər həmin çörək sexini məhv etmək üçün dəfələrlə ora mərmi lərdən bir neçəsi gəlib çörək sexinin həyatınə düşməsdü. Sexə zərər yetirməmişdi. Müharibənin qızığın çağında sex bir saat olsun belə fəaliyyətini dayandırmayıb. Dündü, bəzi qadınlar ehtiyat edərək Horadiz şəhəri raket və mərmi atəşinə tutulanda işə gəlməyiblər. Amma sexin sahibi Süleyman İsmayılov 24 saat o sexdə əyləşib bütün işləri yoluna qoyub. Üstəlik də, işçi qüvvəsi olmadığına görə Böyük Bəhmənlidən onun 10 nəfər qohumu gəlib mərmi, qrad, bomba yağışı altında çörək bişiriblər. Mən həmin vaxtı Bəhmənlidə olan həmin qadınla da görüşdüm. Atalar yaxşı deyib ki, aslanın erkəyi, dişisi olmaz. Onlar əsl aslan kimi bomba yağışı altında 24 saat çörək bişirirdilər. Deyirdilər ki, cəbhədə döyüşən o əsgərlərin hamısı bizim balalarımızdı, biz razı olmalarıq ki, onlar bir saat, bir gün ac qalsınlar. Hətta o çö-

rəkbişirənlərin arasında şəhid anaları da var idi. Soba dan çıxan çörəyin etri adamı bihuş edir və mən də sobadan çıxan o çörəyin etrini ciyərim çəkirəm. Düşünürəm ki, bu çörək nə qədər tez hərbi hissələrə çatса, əsgərlərimiz də bir o qədər qarnı tox olub rahat döyüşərlər.

Heç bir müddət keçmir, sobadan çıxan etri çörəkləri xüsusi qablara yiğib maşına yükleyirlər. Maşınsa birbaşa Füzuli, Cəbrayıllı istiqamətində döyüşən əsgərlərimizin mövqeyinə yola düşür. Gecə saat 12 olsa da, Süleyman İsmayılov iş başındadır. Və səhərə qədər çörəkçilərin yanındadır. Ümumiyyətlə, nə Süleyman İsmayılov, nə də çörəkçilər kəndə qayitmaq haqqında bir an belə düşünmürlər. Onların düşündükleri odur ki, etirli çörəkləri bişirib cəbhə xəttinə yola salsınlar.

Çörəkbişiren qadınların hər biri gecəni diri gözlü açır. Yəni, səhərə qədər yatırlar. Bir balaca gözlerinin acısını alıb yenidən xemir yoğurur, xemiri sobalara düzürlər. Sobalardan isə qıpçıqmızı, dadlı və etirli çörəklər çıxır. Çörəyin etri və dadı o qədər xoşuma gelir ki, birləni kəsib yavan-yavan yeyirəm. Sanki çörək yemirəm, bal yeyirəm və dünyənin ən ləziz yeməyini yeyirəm. Elə rahat oluram ki, nənəmin və anamın bişirdiyi təndir çörəyi qədər ləzzətlidi bu çörək.

44 günlük müharibə Azərbaycan xalqının və Azərbaycan ordusunun qələbəsi ilə başa çatır... Yuxumuzda görəmədiyimiz sevinci bize Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyev və Azərbaycan ordusu bəxş edir... 200 illik tariximizdə olmayan möhtəşəm qələbə və sevinc bizə qismət olur. Dedim axı, bu yeni tarixi də yayan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Azərbaycan əsgəridi. 44 günlük müharibədə bir dəfə olsun belə cənab Prezident İlham Əliyev demədi ki, bu qələbəni mən əldə eləmisi. Cənab Prezident dedi ki, bu möhtəşəm qələbəni Azərbaycan əsgəri, Azərbaycan ordusunu qazanıb. Görün, bizim Prezidentin ürəyi necə böyükdür ki, özünün 44 gündə yaşadığı ağrını, acını, heç birini dilinə gətirmir, bütün qələbəni Azərbaycan əsgərinə bağlayır. Ona görə də Azərbaycan Prezidentini 10 milyon xal-

qın hamısı ürek dən sevir və 10 milyonluq xalqın üreyində özünə əbədi bir heykəl qoyub. O heykəl min illər keçə də, bu xalqın ürəyində qalacaq və əbədi olacaq...

Bir fikri də xatırlatmaq istəyirəm. Həmişə müharibələrdə arxa cəbhədən cəbhəyə söyker olub. İkinci Qarabağ savaşında da bu yenidən təkrarlandı. Heç uzağa getməyək. Horadizdəki çörək sexində düz 44 gün gecəndən döyüş çörək bişirildi. Döyüş mövqeyində olan hərbçilərimiz isti çörəklə təmin edildi. Qarabağ uğrunda gedən döyüşlərdə əsgərlərimiz, zabitlərimiz orden və medallarla təltif olunub. Amma nədənsə, 44 gündə gecəndən döyüş çörək bişirmidi.

Onlar Azərbaycan əsgəri üçün, Azərbaycan ordusunu üçün könülli olaraq 24 saat çörək bişiriblər və hər an, hər dəqiqə o çörək sexinə mərmi düşərdi və onlar həlak olardılar. O adamlar ölümümlərinin gözlərinin qabağına getirirdilər və o ölüm dən qorxmurdular. Çünkü Vətən sevgisi, Vətən məhəbbəti hər şeydən güclü olur. Sözməzün canı odur ki, odun, alovun içində, mərmi yaşılarında çörək bişirənlər də qəhrəmandırlar. Əgər onlar mükafatlandırılsı, qiyamətləndirilsə, təbii ki, haqq-ədalət öz yerini tutar. İnanın, mənim bu yazıldan nə çörəkbişirənlərin, nə də Süleyman İsmayılovun xəbəri var. Amma sadəcə olaraq, həkim öz halal haqqına qovuşsa, onun qəlbi və ürəyi daha rahat olur.

Bu Vətən, bu torpaq, bu yurd bizim hamımızındır və biz də bir vətəndaş olaraq bu yurd, bu vətəni qorumağa borcluyuq. Ona görə borcluyuq ki, bu vətən, bu yurd bizi böyüdüb, biz də onun borcundan çıxmaliyiq. Vətənin borcundan çıxanda adamın çıxnindən ən ağır yük götürülür. İnsan düşünür ki, mən də bir vətən oğlu kimi nəyisə yaradı, hansısa işin qulpundan yapışdım. Biz vətəni sevəndə və qoruyanda, bu vətən daha güclü, daha qüdrətli və daha möhtəşəm olur. Qüdrətli və möhtəşəm vətənə isə heç bir yadelli düşmən yaxın dura bilməz. Bunu bir daha 44 günlük Böyük Qarabağ savaşında görduk...

Onlar heç vaxt unudulmayacaq

Nəhmətov Ceyhun Ehtiqad oğlu 8 sentyabr 1994-cü ildə Bakı şəhəri, Xəzər rayon Mərdəkan qəsəbəsində anadan olmuşdur.

2001-2012-ci illərdə Bakı şəhəri, Xəzər rayon Mərdəkan qəsəbəsində 123 sayılı orta məktəbdə təhsil almışdır. 2012-ci ildə Dövlət Sərhəd Xidməti Akademiyasına qəbul olmuşdur. 2016-ci ildə Akademiyani leytenant rütbəsi ilə bitirmişdir və həmin ildə Sərhəd Qoşunlarının Yevlax Çevik hərbi hissəsində iş fəaliyyətinə başlamışdır. 2018-ci ildə Qazax Sərhəd dəstəsinə yollanaraq orada zastava rəisi vəzifəsində işini davam etdirmişdir. 2019-cu ildə Zaqatala Sərhəd Dəstəsinə yollanaraq xidmətini davam etdirmişdir.

2020-ci ildə döyüslərdən əvvəl Xüsusi Təyinatlı Qruplarında təlim keçərək sentyabr ayının 27-dən Xüsusi Təyinatlı olaraq döyüslərə başlamışdır. Kəlbəcər, Füzuli, Cəbrayıl, Laçın karidoru, Qubadlı, Zəngilan uğrunda gedən döyüslərin hər birində fəal iştirak etmişdir. Cəbrayıl döyüslərində ayağından qəlpə yarası almağına baxmayaraq, döyüşə davam etmişdir. Əlində qumbara ilə erməni səngərində 7-8 ermənini birdən partladıb məhv eləmişdir. 8 Noyabr 2020-ci ildə Zəngilanın Ağbənd yüksəkliyi uğrunda gedən döyüşdə qəhrəmancasına şəhidlik zirvəsinə ucalmışdır. Şəhid olduqdan sonra Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə 3-cü dərəcəli "Vətənə Xidmətə Görə" Ordəni ilə "Vətən Uğrunda" medallı ilə "Zəngilanın alınmasına görə" medalı ilə təltif olunmuşdur. Şəhidimiz nişanlı idi. 1 Yanvar 2016-ci ildə şəhidimizin anası dünyasını dəyişmişdir. Şəhidimiz 8 Noyabr 2020-ci il Bakı şəhəri 3-cü Fəxri Xiyabanda dəfn edilmişdir.

Allah rəhmət eləsin səni Şəhidim.

Türkiyə ilə Rusiya arasında kritik Astana görüşü

Suriyada münaqişənin nizamlanması üzrə Astana formatının növbəti görüşünün bu il iyunun sonuna dək Nur-Sultan şəhərində keçirilməsi planlaşdırılır. Bu barədə Rusiya xarici işlər nazırının müavini, prezidentin Yaxın Şərq və Afrika ölkələri üzrə xüsusi nümayəndəsi Mixail Boqdanov bildirib. Xatırladaq ki, Suriyada münaqişənin nizamlanması üzrə Astana sülh prosesi Türkiyə, Rusiya və İran tərəfindən 2017-ci ilin yanvarında başlayıb.

MEHRİBAN

Ela insanlar var ki, onların ölümü sənə doğmalarımla ölümü qədər eziyələr. Əziz dostum Səməd Abdullayevin qəfil ölümü də məni çox sarsıldı, hətta bir müddət özümə gələ bilmədim. Səməd müəllim kimi bir insani itirmək çox ağırdır. Məmə Səməd müəllimi 1984-cü ildən tanırdım. Onunla bir çox məclislərdə görüşüb, döndənə səhbətlər etmişik. Onunla olan səhbətlərimin təəssüratı hələ də yadimdadır, qəlbimdə yaşayır.

O çox səmimi, dəqiq, alicənab bir insan idi. Onunla səhbət etmek, ünsiyyət qurmaq çox maraqlı olurdu. O, mütaliəni, ədəbiyyatı, xalq müsiqisini çox sevirdi. O, peşəkar hərbçi kimi peşəsini də çox sevirdi.

Səməd Razim oğlu Abdullayev 1941-ci il avqust ayının 30-da Bakı şəhərində, ziyanlı ailəsində anadan olmuşdur. 1948-1959-cu illərdə Bakı şəhərində orta məktəbi əla qiyamətlərlə başa vurmuşdur. 1959-cu

QANUNUN KEŞİYİNDE DURAN FƏDAKAR İNSAN

1962-ci ildə Bakı Ali Ümməqoşun məktəbinə daxil olmuş, 1963-cü ildə həmin məktəbi moto-atıcı ixtisası üzrə bitirmişdir. 1963-cü ildən əli hərbi məktəbi bitirdikdən sonra Almaniya Demokratik Respublikasında yerləşən Sovet Ordusu qrupuna təğim komandiri və hərbi hissənin koməkomol komitəsinin katibi vəzifəsində xidmət etmişdir. 1967-ci ilin sentyabrından 1971-ci ilin iyuluna qədər Hərbi Siyasi Akademiyasının hüquq fakültəsinin əyani şöbəsinə müdavimi olmuşdur. 1971-1978-ci illərdə Bakı və Gəncə şəhərlərdə Hərbi Prokurorluğunда müstəntiq və baş müstəntiq vəzifələrində xidmət etmişdir. 13 iyun 1978-ci ildə Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin İnzibati orqanları şöbəsində təlim

vəzifələrdə xidmət etmişdir. 1992-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinə xidmətə çağırılırlaraq Müdafiə Nazirliyi psixoloji-mənəvi hazırlıq şöbəsinin rəis müavini vəzifəsində işləmişdir.

21 iyul 1992-ci ildə Milli Məclisin qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimi seçilmişdir.

5 noyabr 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri sırasından tərxis olunmuş, istefadə olunduğu polkovnikdir.

2001-ci ilin noyabr ayından ömrünün sonuna kimi Azərbaycan Ali Hərbi məktəbində məsləhətçi-müəllim vəzifəsində çalışmışdır. Səməd müəllim peşəkar hərbçi kimi ömrünü hərbiyə həsr etmişdir.

Torpaqlarımızın 20 faizinin Ermənistanın hərbi təcavüzüne məruz qalması onu çox narahat edirdi. Bu itkilərlə heç cür barışa bilmirdi. Son gününə qədər Qarabağ dərdində alıdı, yandı.

Təəssüflər olsun ki, torpaqlarımızın işğaldan azad olunması günü görə bilmədi. 44 günlük mübarizədən sonrakı qələbə onun da ruhunu şad edəcək. Cünki inanırdı ki, torpaqlarımız tezliklə işğaldan azad olacaq. Səməd Razim oğlu şərəfli ölüm yaşadı. Ömrünün 79-cu baharında həyata əlvida dedi. Səməd Abdullayev hər zaman dostlarının qəlbində əbədi yaşayacaq. Bu gün gücümüz onun ruhuna dualar oxumağa çatır və deyirik ki, ruhun şad olsun, cənab Polkovnik!

Elşad Dağlı
"Cabir Novruz" Mədəniyyət Fondu Mətbuat xidmətinin rəhbəri, AJB-nin üzvü

5 iyun - Su Təsərrüfatı və Meliorasiya İşçiləri Günüdür

MELIORASIYA TƏSƏRRÜFATININ ƏSASLI İNKİŞAFI HEYDƏR ƏLİYEVİN ADI İLƏ BAĞLIDIR

Son illər ölkə iqtisadiyyatının bütün sahələri kimi kənd təsərrüfatı da özünü keyfiyyətə yeni yüksəlşə mərhələsinə qədəm qoyub. Əkin dövriyyəsi genişlənib, məhsuldarlıq yüksəlib, müvafiq qurumlarla işgüzar, səmərəli əlaqələr formalaşıb. Bu baxımdan meliorasiya və su təsərrüfatı işçilərinin əkinçilərə göstərdikləri köməyin əhəmiyyəti və miqyası ilə artımaq başlayıb. Elə bunun nəticəsidir ki, Prezident İlham Əliyev 14 may 2014-cü il tarixli sərəncamı ilə hər il iyunun 5-i su təsərrüfatı və meliorasiya işçilərinin peşə bayramı günü kimi qeyd olunur. Melioratorlar bu əlamətdar hadisəni ölkə rəhbər və tərəfindən respublikada məhsul bolluğu yaratmaq kimi müqəddəs və sərəflə işlərində onları əməyinə verilən yüksək qiymət kimi dəyərləndirirlər. Peşə bayramları ərzəsində ölkənin qabaqcıl su təsərrüfatlarından olan Lənkəran Yuxarı Xanbulançay Hidroqoşağı İstismar İdarəsinin rəisi, "Tərəqqi" medallı Allahyar SALAYEVLƏ görüşüb, kollektivin uğurları və qayğıları barədə danışmasını xahiş etdi.

- Önce onu bildirim ki, Yuxarı Xanbulançay Hidroqoşığının tikintisi xalqımızın əməyinə verilən yüksək qiymət kimi dəyərləndirirlər. Peşə bayramları ərzəsində ölkənin qabaqcıl su təsərrüfatlarından olan Lənkəran Yuxarı Xanbulançay Hidroqoşağı İstismar İdarəsinin rəisi, "Tərəqqi" medallı Allahyar SALAYEVLƏ görüşüb, kollektivin uğurları və qayğıları barədə danışmasını xahiş etdi.

1994-cü il dekabrın 23-də kənd təsərrüfatında iqtisadi islahatlar hər olunmuş Ümumrespublika müşavirovında Heydər Əliyev aqrar islahatların vacibliyini bir daha vurgulayaraq bildirdi: "...Aqrar bölməde iqtisadi islahatlar aparılmalıdır, təsərrüfat sahəsində iqtisadi islahatlar yeganə yolu-muzdur".

Həqiqətən də həyata keçirilən islahatlar çox keçmədi ki, əzəmətli işlərini təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Cənab Prezidentin bir neçə gün önce, daha dəqiq desən mayın 29-da "Əkin sahələrinin suvarma suyu ilə teminatının yaxşılaşdırılması" məqsədilə yeni nasos stansiyası tikili, hidrotxenki avadanlıqlar quraşdırılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Rayonun Ürgə kəndi ərazisində çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələri ilə su şəbəkələri təmir olunaraq istismara verilib, kanal və kollektorlar lildən təmizlənib, həmçinin xeyli ərazidə torpaq hamarlama işləri aparılıb.

Çaylığın inkişafı ilə əlaqədar kollektivimin səyələ

Əntiqə Rəşid

Siz də oldunuz mənim tayım

Kəndimizdə Vaqif adlı yaşı ötmüş, yetim, kəsib bir oğlan vardi. Evi də yox idi ki, evlənsin.. orda-burda, qohumda- tanışda qalardı. Tanıyanlar, ürəyi yananlar onu görəndə deyirdilər ki, ay Vaqif ev tikdir, sonra da evlən! Vaqif hamının sözünü dinləyirdi "hə, sən düz deyirsən", deyirdi, amma ev də tikdirmirdi, heç evlənmirdi də! Ömürü beləcə keçdi. Vaqifin olardı 50 yaşı, biziñ kəndimiz işğal olundu.

Camaat isgalla barışmirdi - deyə gəlib yiğismişdi Xındırıstanı ki, bəlkə kimsə dedi ki, bizimkilər kəndi geri alıb, bunlarda qaydalar evlərinə! Kəndin işğal olunmayacagına inam o qədər cox idi ki, deyiləndə ki, filankəsin evinə qrad düşdü dağıldı, həmin o filankəs ağlayıb, özünü xarab edirdi ki, niyə evi dağılıb.

Nəisə, camaat yiğilib yolların kənarındaki ağacların dibinə, traktor lafetlərinin altına, at arabasının içine cəbhədən həyəcanla xəbər gözləyir. Vaqif də camaatın arasındaymış həmin vaxtdı, kefi də yerindəyim! Deyir, dayanın ay camaat, həəə, bu gündən siz də oldunuz mənim tayım, ...day, sizin də eviniz yox, eşiiniz yox, qaldınız küçələrdə,,,

İndi baxıram, gecə qalxan benzinin qiymətiyənən maraqlanıram... çox bahalaşdı, vallah! Düşünürəm ki, bu qiymətlə şəxsi maşın saxlamaq çox müşgül məsələdi, Maşını olanlar ya maşını satarlar, ya da mənim kimi avtobusla gedib gələrlər! Bu gedişlə, Vaqif demiş siz də oldunuz mənim tayım...

Kamran gözəlliyi sevib. Gözəllik axtarır, olduğu hər yerdə gözəllik yaradıb.

Fərəcov Kamran Qılman oğlu 1978-ci il yanvarın 14-də Astaranın Səncərəndə kendində dünyaya gəlib. 1984-1995 - ci illərdə Astaradakı 2 nömrəli məktəbdə təhsil alıb. Savadı, məsuliyyəti, davranışı ilə fərqlienib.

1995-ci ildə Baki Ali Birləşmiş Komandanlıq məktəbinin Taktiki Tank Qoşunları komandiri fakültəsinə daxil olur. 1999-cu ildə leytenant kimi məzun olan Fərəcov Bakıda təqim komandiri kimi xidmətə başlaşdır. Sonra Ağdamda, Gəncədə, Goranboyda cəbhə bölgəsində xidmət edir. Hərbçi həyatı bu.

Peşənin də, vəzifənin də gözəlini seçmişdi...

"Onu tələbəlik illərindən tanırıram. Mən 1998-ci ildə, Kamran 1999-cu ildə təhsilini başa vurub. Eyni hissədə Pereküsküldə leytenant kimi hərbi xidmət etmişik. Hərbçiyik, əmər tabeyik. Sonra başqa-başqa hissələrdə qulluq etmişik. Amma ailəvi dostluğumuz olub. Çox doğmadı Kamran. Çox savadlı, peşəkar idi, çox. Cəsur idi. Əsgərlərinə dost, qardaş, ata kimi davranışları. Səhhətiylə ehtiyata buraxılmışdı. Döyüşə könlüllü qatıldı. Kamran kimi vətənpərvər oğul, zabit üçün, hər müslü vətəndaş üçün vətən yolunda şəhid olmaq şərəfdi"- polkovnik Kazimov Rəşad tələbəlik dəstündən fəxrlə danişdi.

İkinci Vətən savaşının

Şəhididir mayor Kamran Fərəcov. Bacarıqlı hərbçilərimizdəndi. Bütün döyüşlər, tanıyan hərbçilər onun ən savadlı hərbçilərdən olduğunu xüsusi vurgulayırlar. Bütün silahların biliçi idi.

Şəhidlər haqqında məlumatları oxuyanda bir cümlə diqqətimi çəkir həmişə "Vəzifə borcunu yerinə yetirərkən"...

Hər birimiz üçün vətən azadlığı

Ömrünü hərbiyə bağlayanlar təkcə hərbçi adını daşımır, onlar həmdə Vətən uğrunda "Şəhid" olmaq vəzifəsini daşıyırlar.

O da belə idi: Azərbaycan Ordusunun mayoru Kamran Qılman oğlu Fərəcov.

2018-ci ildə

alıdı "Azərbaycan Ordusunun 100 illiyi" yubiley medalına qururla baxırdı: Hələ nələr edəcəyik - deyərdi. Etdi də. "Vətən uğrunda" "Cəbrayılmaz olunmasına görə", "Qubadlının azad olunmasına görə"

Peşənin, vəzifənin, ölümün gözəlini seçən mayor Kamran Fərəcov

medallarına layiq görüldü. Kapitan kimi savaşa qatıldı, ığidliyin görə mayor rütbəsi aldı, qərargah rəisi təyin edildi.

Şəhidlərlə bağlı yazılar yazanda qazılınır, şəhidlərin döyüş yoldaşları ilə hərbişəməli olurlar. Bəziləri sakit danişır, bəziləri o günlərin ağırlığından qurtulur, bəziləri hələ də, Bir sey ayndında: döyüşlər ağır olub. 44 gün əslində böyük zaman deyil mühərabəyə altşəmaq, onun ağrularını yaşaya bilmək üçün. Xüsusən də həqiqi xidmətdə olan gənclər üçün. Və komandır məsliyəti, bacarığı qələbəyə aparan başlıca amildi.

Major Fərəcov bunu bacarırdı. Əşkərləri deyir ki, qorxmazlığı heyranediciydi. Özü canavar kimi idi, amma hər an döyüslərde bizi: "Canavarlarım, bütün torpaqlarımızı azad edəcəyik. Qarabağı azad edəcəyik"!- deyirdi.

Sentyabrın 20-dən könüllü təlimlərə qatılır, gəncləri döyüşə hazırlayıb. Onu dayaq bilir, inanır, ondan

güt alır, güvənirdilər. Keşfiyyatçı zabit kapitan Məmmədov Camaləddin həm də Birinci Qarabağ savaşının iştirakçısıdır. 1992-ci ildən 2001-ci ilə qədər hərbi xidmətdə olub. Döyüş təcrübəsi olan zabitlərdəndən: Onunla birlikdə olmuşam bütün təlim hazırlıqlarında. Şəxsi heyəti hazırlamayıdı döyüslərə. Çox peşəkar zabit idi. Döyüslərə birləşdik. Səhhətində problem olduğunu da gizlədirdi.

O şəraitdə əziyyət çəkirdi, amma həc əsgərlər bilmədi. İlk günlər canavalar üçün bir az çətin olur. "Canavarlarım, igidlərim"-deyə önlərində gedirdi. O qəder inam yaradırdı. Bu vacibdi, çünki əsgərlər biziə baxır. Səsimizdə azca həyəcan hiss etsələr, onlar lap çox həyəcanlanar, qorxalar.

Mərd idi. O günlərdə onu qərəgah rəisi vəzifəsinə davət etdilər. Başqa tabora keçdi. Əlaqə saxlayırdıq. Qarış-qarış azad edirdik torpaqları. Qubadlı uğrunda savaşımız da asan olmadı. Kamran da şəhid oldu.

Kamranı. Vətənsevdalı böyüdü. Uşaqlıqdan hərbini seçdi. Mərd idi, hamının hörmətini qazanmışdı - həzin-həzin danişdi oğlu haqda anası Rəviiyə xanım...

Yoxluğuna alışa bilmir

Ruslan Əliyev onunla bir sinifda oxuyub, dost olublar. Yoxluğuna alışa bilmir. Arada onunla səhbətləşir: "Deyirdin yiğsaq, alınmurdu. Neçə gündü yiğsi, sən bizi yiğirsən bir yərə. Hami xoşbəxtlik axtarır ömrü boyu. Bilsən nə oldu? Anladıq. Sən nilə bir yerdə oxumağumuz, nə vaxtla yan-yana dayanmağımızdı xoşbəxtlik-bunu anladıq Şəhidim".

21 oktyabr Qubadlı uğrunda gedən döyüslərdə şəhid oldu.

Düşmən snayperləri zabitləri nişan alırdı. Bütün döyüslərdə əsgərlərin önündə gedən zabitlərdən idi Kamran.

Mayor 2011-ci ildə ehtiyata buraxılında səhhətində problemlər vardı.

gün içirdi. Deyə bilmirdim heç nə. Öz işidir, nəyime lazımdır? Amma bir gün səhər oyandım ki, o oyanmayıb. Daha sonra da gəlib onu apardılar...

- Heç olurmu gün ərzində maraqlı hadisələrlə qarşılaşsan?

- Hə, əlbəttə. Bax, elə bu yaxınlarda maraqlı bir hadisə olmuşdur. Gecənən bir aləmi kimse qaça-qaca, əlində qara çanta ilə gəlib, düz gizləndi arxamda. Yaman qorxurdu, nefəsini güclə alıb verirdi. 10 dəqiqə gözləyəndən sonra da çıxdı. Bir az ətrafa göz gəzdərib, başladı ağızının içini qarşıdırmağa. Mənə atılan zibillərin arasında yer edib, əlindeki qara çantanı gizlətdi. Bir də səhər açılna yaxın gəlib götürdü. Pul idə çantadakı. İlk dəfa idı bu qədər pul gördüm. Özümü bir neçə saatlıq başqa cür hiss etdim. Lap insan ki mi...

- Həyatda ən böyük istəyin nədir?

- Sən də qəribə adamsan e, nə olacaq? Zibilləri üstüme düzgün atsınlar, çörəkləri və yeməkləri israf etməsinlər. Evsiz insan olmasın ki, mənim yanımıda da yatasın. Bir də körpə, dilsiz-ağlısız usaqları qoyub qaçmasınlar. Bax, buna dözə bilmirəm. Bir zibil qutusunun bundan başqa ne istəyi ol a bilər ki?

- Zibil kimi dəqiqələrini mənə ayırdığın üçün çox sağ ol. Ümid edirəm, insanlar istədiyin kimi olar, səni incitməzlər.

- Sən də sağ ol, xoş idı. Xahiş edirəm, ətrafdakı zibilləri, siqaret kötülərini götür, at mənə. Bayaq sən gəlməmişdən əvvəl atmışdilar yerə...

**Söhbətləşdi və zibilləşdi;
Orxan Saffari**

«Üfunət iyi verdiyimə görə günahlandırırlar»

- Salam. Necəsən?

- Salam. Zibil kimiyəm, necə olacam!?

- Özünü təqdim elə zəhmət olmasa.

- Gördüyün kimi mən bir zibil qutusuya. Şəhərin mərkəzində yerləşən bu balaca məhəllədə yaşayırıam. Əvvəl başqa yerde idim, amma sonradan gətiriblər bura. Özüm haqqında danışmağı çox da xoşlamırıam. Amma onu deyim ki, xoşbəxt deyiləm. Hərədən istəyirəm ki, gecələr zibil maşını gələndə "niyə yiğmirlər axı, zibil yığan adamlar, bu zibil adamları" deyim, amma maşın tez ağızından vurub məni udur deyə, qalıram belə. Heç nə deyə bilmirəm. Həm də, kimdi mənə qu-laq asan!?

- İşinin nədən ibarət olduğunu bili-rəm. Maraqlıdır, ümumiyyətə, gün ərzində özünü necə hiss edirən, nə fikirləşirən? Nə etmək istəyirən? Xəyalların, arzuların varmı?

- Yuxarıda dedim axı, zibil kimiyəm. Özümü də zibil kimi hiss edirəm hər gün. Bu gün səhər də mənə çoxlu zibillər atıblar.

Elə kədərliyim ki.... Ağızım içi boş ola-ola zibillərdən bəzilərini üstümə atılar, mən də uda bilmirəm deyə, ayaqlarımın altına düşür. Bəs, mən dəmir deyiləm? niyə başa düşmürələr məni? Arzularım, xəyallarım deyəndəki məsələn, daha yaxşı bir yerde, başqa bir ölkədə zibilqabı olmaq istəyirdim. Başqa heç nə.

- Belə başa düşdüm ki, adamlarla yola getmirsən, hə?

- Mən adamları çox yaxşı tanıyıram, əslində. Keçən dəfa biri golib məni axtardı, axtardı, heç nə tapmayıb söyüd. Mən nə edim ki? Nədənə, insanlar axtardıqlarını tapmayanda kobud davranırlar.

Müşahidələrimə əsasən deyə bilərəm ki, siz insanlar öz aranızda da beləsiniz. Dəfələrlə mənim yanımıda bir-birinizi bıçaqlayıb qaçmışınız. Bəziləriniz ölüb, bəziləriniz də pis günə düşüb. Bir də ətraf-

da yaşayan insanlar hər gün söyür məni. Öz yediklərindən xəbərləri yoxdu, amma mən üfunət iyi verdiyimə görə günahlandırırlar.

- Dostun var heç?

- Var idı. Amma indi yoxdu. Dünyasını dəyişib. Əvvəller tez-tez dostum olurdı. Amma bir neçə idir ki, yalnız bir nəfərlə dostluq edirdim. Yanımda yatırıdı hər gün.

Adı da Kolya idı. Mən ona insanların mənə atdığı çörəkləri, boğazından kəsib xarab yeməkləri verirdim. Hərdən bir isti pal-paltar da olurdu hələ. O yaziq da hər

Hədsiz sarsıldım. Amma hər birimiz buna hazır idik. Qələbə qazandıq. Torpaqlarımızı azad etdik. Xalq, Ordu Baş Komandanın ətrafında elə birleşmişdi ki! - hal-hazırda Masallı şəhər 6 nömrəli tam orta məktəbə "Çağrışaqəderki həzirlıq" fənnini tədris edən kəşfiyyatçı zabitimizin səsində əzmkarlıq vardi.

"Övlədi haqqında keçmiş zaman da danışmaq ana üçün çox çətindi. General olmaq arzusundaydı Kamranı. Babası Əshəb Fərəcov Böyük Vətən mühəribəsinin iştirakçısı idi. Ömrü boyu ürəyində güllə gəzdirdi. Onun əsər yoldaşlarıyla bağlı xatirələrlə dolu nağllarıyla büydü

"2004-cü ildə ailə qurduq. Bütün hərbi həyatını günögün yaşamış. Ağdamda, Gəncədə, Goranboyda... Elə bil mən də hərbçi idim. Qızlarımız olanda evliliyimizdən 10 ildən çox keçmişdi. O qədər gözəl atı idim. Ataların da on gözəlli idim Kamran. Hərbçi dostları ilə əlaqəsi vardi həmişə. Mühariba gözlənilirdi. Kamran da "Gedəcəyəm" dedi. İki qızın var, bronxların xəstədi, ikinci grup əlliyyin var, getməyə bilərsən." - dedim.

Cox həyacanlandı: Bunu bir də demə. Məni sindirərsən. Hərbçi dostları orda, gənclər... İşğaldə torpaqlarımız var. Vətən mühəribəsidi bu. Özümüz bağışlamaram heç vaxt, bu yükə yaşıya bilmərəm. Heç nə deyə bilmədim daha. İndi deyirəm sizə. "Şəhid olsam da eybi yox, Şəhidlik də gözəldi" - dedi sonda. Leyqaqtələ, kişi kimi yaşadı. Gözəl yaşadı, gözəl öldü... Vətən üçün - özü istədiyi kimidi... Ölümün de gözəlini seçdi... Mayuron xanımı Nurano müəlüməyə qulaq asdıqca "necə qadınlarımız var" düşünürəm: sadiq, sevgi dolu, mərd, vətəni sevən. Arada kövrəlib ağlaşa da, qırıq-qırıq danişsa da Kamran kimi bir əgidin, şəxsiyyətin xanımı olduğu üçün qürur duyduğumu

Şeyx Nizami Gəncəvi

Şeyx Nizami 1141 - ci ildə Gəncədə anadan olmuşdur. Firudun bəy Köçəri yazır: "...ol gövhəri - pakın təvəllüdü Gəncədə hicretin 520 - ci sinəsində vəqı olmuşdur." (Firudun bəy Köçəri, "Azerbaiyancı ədəbiyyatı", I cild. Bakı - 1978,

598, s.129). Bu tarixi miladi təqviminə çevirdikdə biz bunun 1941 - ci ilə uyğun gəldiyini görürük. Azerbaiyancı SSR EA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun çap etdiyi "Azerbaiyancı ədəbiyyatı tarixi" eserində də N.Gəncəvinin 1941 - ci ildə Gəncədə doğuldugu göstərilir. ("Azerbaiyancı ədəbiyyatı tarixi." I cild s.106 Bakı, 1960). Bir çox ədəbiyyatşunas alımlar, o cümlədən Həmid Araslı, Mirzəağa Quluzadə, Qafar Kəndli, Məmməd Cəfər, Əkbər Ağayev, Xəlil Yusifov, Azadə Rüstəmova, Rüstəm Əliyev, Qasim Cahani və onlarla tənqidçi alımlarımız N.Gəncəvinin 1941 - ci ildə Gəncədə anadan olduğunu elmi dəliyələr ebaslandırb göstərə bilmışlar.

Bu dahi Azerbaiyancı şairine tarixin müxtəlif dönmələrində müxtəlif adlar verilmişdir: Şeyx Həkim Mənəvi Nizaməddin əbu Məhəmməd ibn Yusif ibn Zəki Müəyyid İləyas Nizami Gəncəvi.

"Şeyx Həkim Mənəvi" adını dahi şairə XIX əsrin böyük filosof şairi ve tarixçi alimi Abbasqulu ağa Bakıxanov vermişdir. (A.Bakıxanov, "Gülüstani - İrəm". Bakı, 2001 s.236). İndi isə dahi şairə verilen bu adların daşıdığı mənalara nezər salaq. Şeyx - rəis, Həkim - filosof, Mənəvi - mənəviyyat elmine bələd olan, Nizaməddin - dinin nizami, əbu Məhəmməd - Məhəmmədin atası, ibn Yusif - şairin atasının adı, ibn Zəki Müəyyid - babasının adı, İlyas - öz adı, Nizami - təxəllüsü, Gəncəvi isə şairin künjesidir (ləqəbi). Nizami ərəbcə nəzm sözündən götürülmüş, mənası ölçülü şeir deməkdir.

Şairin anası kurd qızı Reise idi. Nizami bunu "Leyli və Məcnun" poemasında "Anam Rəisənin xatirosu"nə həsr etdiyi şeirində yazır:

**Kurd qızı anam da bizi tərk etdi,
Bir ana qəlbələ dünyadan getdi...**

(N.Gəncəvi, "Leyli və Məcnun", Bakı - 1983. 303, s.67)

Professor Xəlil Yusifov yazır: "Nizaminin anasının adı Reise şəklində qeyd edilmişdir. Son vaxtlara qədər onun kurd olduğunu yazırlar. Lakin bize görə Nizami onun kurd olduğunu yox, igit olduğunu yazmışdır..." (Ə.Səfərli, X.Yusifov, "Qədim və orta əsrlər Azerbaiyancı ədəbiyyatı". Bakı - 1982, 377, s.79)

Şeyx Nizami xüsusi müəllimlərdən dərs almış, bir çox dilləri mükemməl öyrənmişdi. Təessüf ki, müəllif öz əsərlərində bu müəllimlərdən yalnız birinin adını - Xoynu İmadın adını çəkir. (N.Gəncəvi, "Leyli və Məcnun". Bakı - 1983, 303, s.77)

1138 - 1139 - cu illerdə Gəncədə dehşətli zəlzələ baş verir. Ermeni tarixçisi Gireqos "Tarix" kitabında bu barədə geniş məlumat verir. O qeyd edir ki, bu zəlzələ neticəsində "Kəpəz" uçu, neticə-

də Göygöl yarandı. "Zəlzələ zamanı Gəncənin o zamankı hakimi Atabay Qara Sunqur şəhərdə deyildi. O öz ölkəsinin hərbini qüdrəti ni artırmaq məqsədile döyüşlər aparırdı. Qara Sunqur Səlcuq şahına köməye gedərkən Gəncədə güclü zəlzələ olduğunu eşidib geri qayıdır. Artıq şəhər yerlə - yeksan olmuşdu. O, 1140 - 1141 - ci illər arasında vəfat etmişdir." (Ziya Bünyadov, "Azerbaiyancı Atabəylər dövləti". Bakı - 1983, 268, s.133)

Gəncədə ikinci zəlzələ 1192 - ci ildə baş verir. Bu zəlzələ neticəsində şəhər yenidən böyük dağıntılarla məruz qalır. ("Azerbaiyancı tarixi" I cild. Bakı - 1994. 698, s.297). Bunu Şeyx Nizaminin şeirlərindən də aydın görmək olur:

*Göyləri dağıdan bu zəlzələdən,
Na qədər şəhərlər yox oldu bilsən.
Yerlər də göy kimi olmuşdu rəqsən,
Fəqəyin qurduğu bu oyunlardan.
Yer bir hirsələ nərə çəkdi dərindən,
Daşlar parça - parça qopdu yerindən.*

N.Gəncəvi o zamankı Dərbənd hakimi Bəybars ibn Müzəffərin ona göndərdiyi Afaq adlı kenizlə (təxminən, 1171 - 1172 - ci illərde) aile həyatı qurmuş, ondan Məhəmməd adlı oğlu dünyaya gelmişdir. (Y.E.Bertels, "Böyük Azerbaiyancı şairi Nizami." Bakı - 1941, s.24).

Afaq ərəbcə üfiq deməkdir. Bu söz "səhər vaxtı dan yerinin qızartısı" mənasını verir. Y.E.Bertels Afaq sözünü etimaloji cəhətdən müəyyənəşdirərək belə bir neticəyə gelir ki, Afaq türkəcə "ağap-paq" sözündəndir.

Afaq dünyadan vaxtsız köçmüsdür.

Şeyx Nizaminin oğlu Məhəmməd 3 nəsihəti var:

Birinci, 7 yaşlı Məhəmmədə nəsihət:

*Yeddi yaşı balam, gözümün nuru!
Dilimin əzbəri, qəlbim sürür...*

(N.Gəncəvi, "Xosrov və Şirin". Bakı - 1983, 400, s.349.)

İkinci, 14 yaşlı Məhəmmədə nəsihət:

*Sən ey on dörd yaşılm, hər elmə yetkin,
Gözündə əksi var iki aləmin!..*

(N.Gəncəvi, "Leyli və Məcnun". Bakı - 1983, 303, s.64.)

Üçüncü, 21 yaşlı Məhəmmədə nəsihət:

*Ey oğul, sənədir sözüm, yaxşı bax,
Çünki mən yatmışam, sənsə oyaq qal...*

(N.Gəncəvi, "Yeddi gözəl". Bakı - 1983, 355, s.51.)

Şeyx Nizami "Leyli və Məcnun" poemasını dörd aya yazı tamamladıqdan sonra (24 may 1188 - 24 sentyabr 1188) onu oğlu Mehəmmədin vasitəsilə Şirvanşah I Axistana göndərir. Axistan Mehəmmədi yaxşı qarşılıyib, ona sarayda iş verir. Amma biz 21 yaşlı Məhəmmədi yenidən Şeyx Nizaminin yanında görürük. ("Yeddi Gözəl")

Şeyx Nizami "Leyli və Məcnun" poemasında 14 yaşlı Mə-

həmmədə nəsihət edib deyir ki, "şair olmasın, cünki şairlik Nizamılə qurtarır." İstəsən "ya həkim ol, ya da fəqih." (fəqih ərəbcə - din alimi, ruhani, şeyx deməkdir). "Fəqih olsan əger itaetkar ol, hiyələdən, riyadan daim kənar ol" - deyir:

*İsa mərifətli həkim ol, amma,
İnsanı öldürün bir həkim olma.
Həm həkim, həm fəqih olsan sən əgər,
Hamının yanında adın yüksələr...*

("Leyli və Məcnun", s.65.)

Böyük alman şairi İ.V.Hôte Haüz Şirazinin qəzəllərindən təsirlə-

*Altımiş üç yaşından altı ay qədər
Keçmişkən, istədi eyləsin səfər...*

(N.Gəncəvi "İqbalname". Bakı - 1983. 670, s.607)

Şeyx Nizaminin vefatı tarixini H.Arası ("Şairin həyatı". Bakı - 1967.), Y.E.Bertels ("Böyük Azerbaiyancı şairi". Bakı - 1941.), M.Quluzadə ("Böyük ideallar şairi". Bakı - 1973.), Ə.Ağayev ("Nizami və dünya ədəbiyyatı". Bakı - 1964.), R.Azadə ("Nizami Gəncəvi". Bakı - 1979.), Ə.Səfərli, X.Yusifov ("Qədim və orta əsrlər Azerbaiyancı ədəbiyyatı". Bakı - 1982.) və başqa alımlarımız isə şairin

1209 - cu il kimi göstərmisler. Şairin qəbir daşında da ölüm tarixi 1209 - cu il kimi qeyd olunmuşdur.

Şeyx Nizaminin ikinci əsəri "Xosrov və Şirin" (1177 - 1181) poemasıdır. Şair bu poemanı dörd ilə yazmış tamamlamışdır. Akademik Z.Bünyadov poemanın üç hökmədər ithaf olunduğunu qeyd edir: 1180 - 1181 - ci ildə bitirdiyi ikinci poemasını Ş.Nizami sonuncu İraq Selcuq hökmədə III Toğrul ibn Arslana (1177 - 1194) həsr edir. Lakin bu bir növ rəsmi ithaf idi. Əslində isə poemata Atabəy əbu Cəfer Məhəmməd Cahan Pəhləvana (1175 - 1186) həsr olunmuşdu. Cahan Pəhləvan 1186 - ci ildə öldüyü üçün poemanın mədhi onun qardaşı Atabəy Qızıl Arslanın (1186 - 1191) adına yazılır." (Z.Bünyadov "Azerbaiyancı Atabəylər dövləti". Bakı - 1983. 268, s.226).

Həm Xosrov, həm də Şirin tarixi şəxsiyyətlərdir. "Xosrov Pərviz Sasani sülaləsinin 23 - cü padşahi, Şirin isə onun hərəmənasında olan xristian qadınlarından." (Məhəmmədəli Tərbiyat, "Danışməndani - Azerbaiyancı" ("Görkəmli elm və sənət adamları"). Bakı - 1987, 460.s.257).

Tarixdə iki nəfəre Xosrov deyilmişdi: Pərviz Xosrova və onunbabası Kəsra Ənuşiravan Şah Xosrova. Ancaq onun atası Hörmüze Xosrov deyilməmişdi. Xosrov farsca padşah, hökmədar, Pərviz sözü isə parlaq, aydın deməkdir.

590 - ci ildə İran feodalları Hörmüze taxtdan salıb oğlu Pərvizi sah seçirlər. Xosrov Pərviz (590 - 628) 38 il şahlıq etmişdir. Şeyx Nizami də onu öz poemasına qəhrəman seçmişdir.

Xosrov Pərviz şah seçildikdən sonra Vizantiyaya (Yunanistan) - Sergey monastrına iki məktub göndərmişdi. Bu haqda məlumatı VII əsrde yaşamış Vizantiy tarixçisi Feofilakt Simokatta öz "Tarix" kitabında geniş vermişdir. Xosrov Pərviz birinci məktubunda yazır ki, mənim babam Ənuşiravan Şah Xosrov Sergey monastrını qarət edərkən oradan kilsəyə məxsus olan iki qızıl xaç getirmişdir. İndi mən həmin qızıl xaçları geri qaytarıram. İkinci məktubda isə bundan fəqli olaraq yazar ki, arvadı Şirin analı dövrünü Sergey monastrında keçirmək isteyir. 1 - ci məktub 591 - ci il, 2 - ci məktub ise 592 - ci ildə yazılımsıdır.

Hər iki məktub baş kahinə yazılıb. Tarixçi alim qeyd edir ki, Şirin xristian idi. O əslən Vizantiyaldır, Xosrov Pərvizlə qanuni nüaghda yaşamışdır. (Feofilakt Simokatta, "İstorija". Moskva - 1957, 224, s.78 - 80).

İkinci mənbə VII əsrin 30 - 40 - ci illərində yaşamış erməni tarixçi Sebaosdur. O Şirinin sadəcə erməni qızı olduğunu yazar. (Sebaos, "İstoriya İmperatora II İrakla". Moskva - 2006, 400, s.216)

Üçüncü mənbə Suriyada yaşamış müəllifi məlum olmayan tarixi mənbədir. Bu kitabda Şirinin Purat adlı qəsəbədə doğulduğu və onun Suriyalı olduğu göstərilir. Kitab "Anonim - xronika" adlanır.

Dördüncü mənbə Ə.Firdovsinin "Şahname" ("Seçilmiş das-tanlar"). Bakı - 1934.) poemasıdır. Bu əsərin dördüncü dastanı olan "Xosrov və Şirin" poemasında Şirin Xuzistanlı - fars qızı kimi qeyd olunur. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Şirin bütün mənbələrdə Sırun kimi verilmiş, ancaq biz onu Şirin kimi işlədirik. Şair bu poemanı yazarkən Ə.Firdovsinin "Şahname" poemasından da bəhələndiyini görür.

Ə.Firdovsi öz poemasında Xosrov Pərvizin şahlıq dövrünü geniş işçiləndirmiş, onun apardığı ədalətsiz feodal mühəribələrinə daha çox üstünlük vermiş, Şirinlə yaşadığı eşq macəralarına geniş önem verdiyi halda, ancaq Fərhad haqqında isə heç bir məlumat verməmişdir.

Nizami Ə.Firdovsidən fərqli olaraq öz poemasında Xosrovun apardığı feodal mühəribələrini, keçirdiyi eyş - işret məclislərini, öne çəkməklə yanışı onun Şirinlə evləndikdən sonra tədricən dəyişdiyinin şahidi olur. Eyni zamanda şair öz poemasında məhəbbəti əsas götürərək onun insan həyatında oynadığı müsbət keyfiyyətləri psixoloji planda açıb göstər bilmişdir. Əsərin sonunda Şirin təsirilə dəyişen Xosrov dünya, həyat, ölüm məsələlərə yaxından maraqlanır, ölkəsinin ədaletlə idarə edir. Keçirdiyi eyş - işret məclislərindən artıq əsər - eləmət belə qalmır:

*Bir müddət keçmədi açıldı gözü,
Bu kefçil həyatdan utandı özü.*

("Xosrov və Şirin". s.307)

Hetta öz yatağında xəyanətin qurbanı olan Xosrov yuxudan oyanıb yanın ciyərinin atəşini söndürmək üçün Şirindən "birçə qurtum su" istəmeyib belə dünyadan köçür:

*Öz - özüne dedi: "Çağırım, Şirin
Mənə birçə qurtum sərin su versin."
Lakin könlü dedi: "Rəvə deyil bu,
Gecələr doyuncu yatmayıb yuxu.
Başına galəni görəsydi əgər,
Bir dəha yatmayıb göz yaşı təkər..."
Şirini yuxudan oyatmadı o,
Belə ölüb getdi vəfali Xosrov.*

("Xosrov və Şirin". s.339-339)

(ardı var)

Gülnaz Qubali

Qozu qarğıa əkər

Onda mənim cəmi on yaşım vardı. Bütün bunlar hafizəmdə olduğu kimi qalıb. Əziz oxucu, xatırınızda çatdırırm ki, bu hadisə bir neçə il əvvəl Azərbaycanın dağ rayonlarının biri olan Qubada baş verib. Biziş şəhərdən kənarda kiçik torpaq sahəsi olan bağ evimiz var. Hər il yaz, yay fəsillərində ailəliklə yiğişib tez-tez ora gedərdik ki, müxtəlif göyərti toxumlarından, bostan bitkilərindən əkib becərək. Həm ailə büdcəmizə qonaqt olsun, həm də biz, ailəliklə bu işdən çox zövq alırıq. Çox böyük həvəslə, ürəkdən səhərdən axşama qədər işləyordik. Həc yorulmadıq.

Günlərin bir günü bostanda alaq edərkən qabqığına balaca, yamyasıl bir fidan çıxdı. Otların arasında gizləndi. Münbit şərait olduğundan çox yaxşı inkişaf edib, pöhrə verib, yarpaqlamışdı. Yamyasıl parıltılı, uzunsov yarpaqları göz oxşayırıdı. Atamdan; bu fidanı burada kim əkib, -deyə soruşduğda, o, mənə belə cavab vermişdi. Əziz balam, bu qoz fidanıdır, onu mən yox, qarğalar əkib. Maraq məni daha da büründü və yenə eyni suallaya müraciət etdim.

Ata, məni başa sal görüm, necə yəni bu qoz fidanını qarğı əkib? Bəyəm qarğanın əli ayağı var? Hətta atam bu barədə çox əminliklə, ürəkdən, həvəslə danışır. Mən çəş-baş qalmışdım. Təəccübümüz gizlədə bilməyərək öz-özümə sual verdim; -Heç qozu da qarğı əkər və əyər əkibəsə necə əkər? Və daha sonra atam çox böyük həvəslə yenə eyni mövzudan söhbətə başladı. Sözlərindən belə anlaşıldı ki, quşlar arasında qarğı hıyləgər quşdur. Belə ki, o, qozun ən irisinə, ən sağlamını təntir və axtarır tapa bilir. Biziş bu tanıdığımız boz-qara qarğı həmən seçilmiş qoz dənəsini iri, qara, möhkəm dəmədiyində sal daşların üzərinə atar ki, sinsin və onu yeyə bilsin.

Yeri gəlmışən onu da qeyd edim ki, bu quş çox ağıllı quşdur. O, tapdıgi iri, uru-quru, yeyə bilməyəcəyi çörək parçalarını dimdiyində harda kiçik su hövzəsi taparsa qüllə, arx kimi yerlərdə, həmən iri, quru çörək parçasını suya atar və yumşalmasını gözlayır. Daha sonra qışqıraraq o biri qarğaları da oraya çağırır ki, onlar da həmən islanaraq yumşalmış çörəkdən yesinlər. Cəmi, on səkkiz-iyirmi il ömrü olmasına baxmayaraq, el arasında onun yə yüz il yaşadığı söylənilir. Əslində bu belə deyil.

Hündürlükdən atılan qoz dənəsi bəzən nişanlanan yerə düşmür. Qarğı qozu yerdən götürüb yenidən hava ya qalxır və bir də aşağıya atmalı olur. Bu dəfə isə qoz dənəsi təmamilə başqa yerə, torpağa düşür. Qarğı qozu itirir. Torpağa düşən qoz dənəsi torpaqdə cürcəməyə başlayır. Əvvəl fidan, daha sonra böyüyərək iri qələm və ağaca çevrilir.

Atamın sözlərində çox böyük həqiqət var idi. İndi mən hər şeyi daha yaxşı başa düşürdüm və minnətdarlıqla atamın üzünə baxırdım. Sən demə, biziş yediyimiz çox ləzzətli qozu qarğı əkərmiş.

Atam mənim yanaqlarından öpərək dedi; -mənim ağılli qızım, indi bildin ki, oradakı qoz fidanını mən yox, qarğalar əkib və necə əkib? Mən razılıqla başımı tərəfdərək atamın gülərzüñə baxıb gülümşündüm.

Qarğı belə ağılli quş olduğu üçün gözümüzə dəha da ücaldı. Atamın belə sabırlı şəkildə məni ətraflı başa salması çox xoşuma gəlmüşdi.

İndi də illərin keçməsinə baxmayaraq qarğaları görəndə onların bu ağılli hərəkətləri yadına düşür və məni gülümşəməyə vadar edir. Daha qara, boz qarğaların da acığım gəlmir, hətta xoşum gəlmişdi.

Bağçamızda həmən qoz ağacı indi də durur. Illər keçdikcə böyümüş, qol budaq atmış, hündürleşmiş, dəha da əzəmtli bir görünüş almışdı. Cəmi birçə qoz dənəsindən bu irilikdə ağacın neçə mərhələdən keçib araya-ərsəyə gəlməsi məni ham düşündürür, həm də, öten, xos, yaddaqlan uşaqlıq illərinə qaytarır. Üç-dörd yarpağı olan bapbalaca fidan, gövdəsi qalınlaşmış, saxalənmış, iri ağaca çevrilmişdi. Payızda yetişmiş meyvələr öz yaşıl köynəyini yurtub yerə tökülrəkən ən çox uşaqların sevinci, əyləncəsi, həm ağzı dadi olur.

Həmən əzəmtli qoz ağacının xoş xatırəsi mənim beynimdə həmişəlik iz salıb. Axşam düşərkən çox gözəl təsssuratlarla bağçadan ayrılb öz yoluma şəhərə sari yol aldım.

Səfəq Nasir

İnsanlarda görmək istədiyim ümdə cəhət mənəvi gözəllik, zənginlikdir. Həyat bizi problemlərlə yük-ləsə, dəyərlər sozalıb itsə, pul, var-dövlət ölümən savayı hər şeyi həll etməyə qadir olsa belə, hələ də mənəvi gözəlliyyət aşiqom. Bu sevgimde ölenəcən varam. Məndən ötrü digər xüsusiyyətlər bundan sonra gəlir. Ali varlıqda hissi, duygunu, istəyi, sevgini oyadan da ilk növbədə mənəvi zənginlikdir. İnsanların bir-birini fikrən duyması, anlaması, mənəviyyatca tən gəlməsinin özü də sevgilərlə süslü olan gözəllikdir. Əgər bunlar yoxdursa, izdivacda olan qadınla kişi-nin də bir-birinə bağlılığı ola bilməz! Ən şirin anlar, odlu şəhvət hissi də ötəridirsə... yaşındı, keçib getdi, unuduldu... Demək ki, insanı həyatda duyusallıqla yaşıdan, aləmi gözündə cazibədar edən də mənəvi gözəllikdir, sevgidir. Belə bir anlamla yaşınan hiss-duyğular ülvidən də ülvirdir...

Bəşər övladının yaraşığı, naxışi rəngarəngdir: xeyirxahlıq, insanəvərlik, humanizm, düzlük, sədاقət, saflıq, mədəni davranış, etika, şəfqət, mərhəmət... Bir-birini duymaq, anlamaq, dəyərləndirmək...

Bir vaxtlar hələ anlaşılmadığım hansısa bir qüvvə məni xoş bir hissin cazibəsində nələrinənə axtarışına çəkib aparırı. Hər yerdə və hər seyde axtardığım, bəzən də az-azəcq duyduğum gözəllik, saflıq (xəyalında yaşıdlıqlarımla birgə!) məni yarımcıqlığın dərininə getməyə qoymurdu. İçimdə doğulan işiq məndə həyata əsrarlı bir maraq oydardı. Gözümüz-dən-könlümdən çəkilməyən mənəvi gözəlliyyin işqi dünyamı çıraqban etmişdi. Hər kəsi, hamını işqli, gözəl görmək istəyirdim. Elə biliirdim, axtarışında oldu-

Səmimiyyətin malik olduğunu xüsusiyyətlər də mənəvi gözəlliklə bağlıdır. O, ilk növbədə özünü insanın qəlbini, varlığına saatlan işiq timsalında göstərir. Səmimiyyət mənəviyyatın kompasıdır, onun istiqamətini tutub yol gedən insanın uğuruna xeyir çıxar, həyati yaxşılıqlarla, gözəlliklə sülənər...

Səmimiyyət əxlaqdır. Davranışda, ünsiyyətdə bunu duymaq çətin deyil. Yüksək əxlaqi keyfiyyətlərə malik olmaq cəmiyyət-də rəğbətlə, sevgilə qarşılınır, onun daşıyıcısı tutduğu mövqeyindən, yaşıdan-başından asılı olmaya-raq istinad, nümunə yeri olur: filankəs çox əxlaqlı adamdır...

Səmimiyyət mehribanhıqlıq, ülfətdir. Bunlar olan yerde rahatlıq var. Belədə yaşıamaq, həyati duymaq adama zövq verir. Səmimiyyət mədəniyyətdir. O,

Bakıdan əhali ən çox bu rayonlara gedir

Bakı Beynəlxalq Avtovagzal Kompleksində rayonlararası avtobuslar tam olaraq əvvəlki qaydada xətlərə buraxılıb.

Bunu Adalet.az-a Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidmətinin (DANX) mətbuat xidmətinin rəhbəri Nuridə Allahyarova deyib. N.Allahyarova bildirib ki,

Gözəllik... Səmimiyyət... Etiraf... Məni yaşıdan işiq

Esse

insanlara yüksək zövq, həssaslıq aşılayır. Onları bir-birilə ehtiramı, sayqılı rəftərə sövq edir.

Səmimiyyət nəciblikdir. İnsanın təbiətində olan alicənab, saf, ülvə, müqəddəs hissələrin məcmusudur.

Səmimi insan düzlüğün, ədalətin, həqiqətin aşığıdır. O, yalani, riyakarlığı sevmir, adamlarla münasibətində, davranışında, əməlində səhvini etiraf etməkdən mənəvi dinclik təpirdir.

Yaşam boyu səmimiyyətin o qədər çalarları yaranır ki! Mənə görə bütün yaxşılıqların anası səmimiyyətdir, qəlbin aynası səmimiyyət...

Mədəniyyətin ali məqamı - etiraf

İnsanda təbii olan hər şey doğaldır, həm də gözəl. Uca Yaradanın lütfü olan və insanın da müdaxilə etmədiyi, əl gəzdirmədiyi xarici görünüşdən başlamış, daxili aləminə məxsus olan keyfiyyətlərinə qədər.

Çeşmənin gözündən axan dumdur, bühlur, saf suya bənzər hal-xasiyyət kimi. Hiss və duyğuların xərif bir titrəyışla oyanış, bu məqamda gülün tər-təzə ləçəklərinə toxunan ilk nəfəs təki... Bu gözəlliyyi, paklılığı duyaraq ürəkdolusu yaşamaq, etiraf etmək bəxtiyarlıqdır!

Bir də var, insanın özündən başlamış, ailosu, dostu, yoldaşı - ümumən onu əhatə edən cəmiyyətə etiraf. Nədən qaynaqlanır, hansı zərurətdən yaranırsa yaransın, bütün hallarda etiraf etmək insanın kin-küdürütdən, riyadan-yalandan, göz-götürməzkidən, paxıl-lıdan... azad olması, təmizlənib durulmasıdır. Əgər, bunu bacarıraqsa, nə xoş bizlər!

Etirafı incəliyinə qədər dərk etməyin yolu qolbimizdən keçir: əxlaqımızın, mədəniyyətimizin, etik davranışımızın mövcudı-məcmusundan. Ən üməsi, mənəviyyat aynasında qüsürumuzu, günahımızı gö-

rür və etiraf etməyi bacarıqsa, eşq olsun bizi doğan analara!

Etiraf qəlb rahatlığıdır. Peşmanlıq üzəyindən dəyirmən daşı kimi sallanıbsa, ondan azad olmaq - səhvini etiraf etmək dünyaya təzədən gəlmək kimidir...

Etirafın bir naxışı da löyaqətdir. "Mən"in daşıdığı löyaqət və səmimiyyətin meyari etiraf... Varsa bunlar, hər addımda ona hazır olmalıdır. İki şəxsin arasında olan ixtilafın yaratdığı küskünlük, anlaşmaya imkan verməyən ego etirafın qarşısında maneədir, keçilməz səddir. Hətta, dövlətlər arasında mədəni əlaqələrin inkişafına engel olan, ona xələl gətirən iddiyalı münasibətlərin, düşmənçiliyin aradan qaldırılmasında belə, etiraf xalqlar arasında əmin-amanlığın qarantıdır.

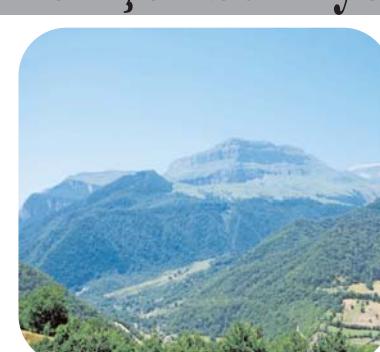
Etiraf ailələr, tayfalar, dövlətlər, cəmimiyətlər arasında sülhün təntənəsidir. Əl-ələ verib şərə, böhtəna, acılarla birlikdə qalib gəlməyin ipək yoludur.

Etiraf tərəflər arasında əyilməyən, sarsılmayan, sinmayan dostluqdur. Əgər bircə yol ona sarı gəldi, niyyətinə, isteyinə işqi ələndi, dost özünün şəfəqəti, məhrəməti, xeyirxahlığı ilə hər zaman yanındır.

Etiraf etmək təbii, insanları sevərək, həzzi duyarlaq yaşamaqdır. Bunu bacarıraqsa, aləm gözümüzdə başdan-başa işqdır, gözəllikdir, gözəllik...

Demək ki etiraf bütün sevgilərin açarıdır, özü də qızıl açarı...

P.S. Yağışdan sonra göy üzü durulur, az sonra Günəş doğur, zərrin şəfəqələr bütün aləmə səpələnir, yer üzü gözəlliklə süslənir. Bu ilq temas bütün canlıları ehtizaza götürür. İnsan həyatının fövqündə ömrəzinə, təravət, lotafət bəxş edən duyğular oyanır. Bütün bunlar romantika, səmimiyyət və mənəvi gözəlliyyin etirafı, deyil, bəs nədir...

xəttə iritutumlu avtobuslar buraxılıb. Onun sözlərinin görə, hazırda Bakıdan regionlara çıxış daha çoxdur: "Xüsusiilə Bakıdan Gəncə, Şəki, Qax, Zaqatala, Lənkəran, Quba istiqamətində sərnişin axını daha çoxdur".

N.Allahyarova bildirib ki, avtobusların sayı tələbata uyğun tənzimlənir: "Alınan biletlərin sayına uyğun avtobuslar xəttə buraxılır. Əgər tələbat artsa, daha çox avtobusun buraxılması temin ediləcək".

O əlavə edib ki, həm sürücülərin, həm də sərnişinlərin avtobuslarda tibbi maskadan istifadə etməsi məcburidir.

Fəxrəddin TEYYUB

Bilməmişəm ürəyimin qədrini, Xərcləmişəm gedənimin yolunda

Dünyaya hələ çox Musalar gələr,
Tabinin kölgəsi birində olmaz.

07.05.2021.

Darixmaq

Kədər toxumunu necə əkim mən?
Deyirdim bu günüm bəlkə aq gəldi.
Uşaqlar şəhərdə, bağda təkəm mən,
Qəlbimə qəribə darixmaq gəldi.

Bir az gül-ciçəklə danişdum səhər,
Elə bil qırılan qoşa qanaddı.
Mənim xəyalımın gəzdiyi yerlər,
Necə də ögeydi, necə də yaddı.

Kimsə yox yanında danışa, dinə,
Deyə qov başından dumani, çəni.
Baxdım bu dünyanın boz sıfətinə,
Soyuq baxışları üzütdü məni.

Hər uğur səninki olsa bayramdı,
Yarı sənə çatır, yarı özgəyə.
Əkdiyin ağacın əlində ramdı,
Bəzən qismət olur bari özgəyə.

Niyə doğmalardan uzağam, dedim,
Arzumun yarpağı solmamışdı heç.
İlk dəfə özümə yazığam dedim,
Mən belə ümidsiz olmamışdım heç.

08.03.2021.

Yolunda

Bilməmişəm ürəyimin qədrini,
Xərcləmişəm gedənimin yolunda.
Qalamışam ocağını vədəsiz,
Ölənimin, itənimin yolunda.

İçimdədir bu göy, bu yer, ərz deyir,
Çörək tapmaz hər inadkar, tərs deyir.
Sədaqətdən gecə-gündüz dərs deyir,
Taleyimdə bitənimin yolunda.

Gözündəki yaşı gilə-gilədi,
Meyli bağda ağacdı, gülədi.
Azadlığı əldən gedən kölədi,
Əsir düşüb bədənimin yolunda.

Gah acı, gah şirin ömür sürüb o,
Ölüm-itim, qan-qada da görüb o.
Öz borcunu səngərində verib o,
Şama dönüb vətənimin yolunda.

11.03.2021.

Şair sevməlidir ölənə kimi...

Alın yazılımış səni görməyim,
Elə görən kimi vurulmağım da.
Eşqin dərəsində çəni görməyim,
Sel kim çağayıb durulmağım da.

Əsdi ürəyimdə gənclik küləyi,
Ağaran saçımı unutdum niyə?
Yerin yaraşığı, göyün mələyi,
Mən necə göz yumum bu gözəlliyyə?

Mənim bir taxtim var sevgi dağında,
Qismətim üzümə gülənə kimi.
Sevmək günah deyil ahlə çağında,
Şair sevməlidir ölənə kimi.

Gecələr sirrimi bir Aya verdim,
Gecələr uzandı yol əvəzinə.
Sənə ürəyimi kirayə verdim,
Məhəbbət istədim pul əvəzinə.

Kimsə oxuyacaq vəsiyyətimi,
Mənə yer vermasın heç kəs yanında.
Basdırın gecikən məhəbbətimi,
Nakam sevgilərin qəbristanında.

15.05.2021.

Gecə nağılı...

Ay göyün üzündə ocaqdı, oddu,
Salar işığını dağlar belinə.
Zirvə elə bil ki, dədə Qorquddu,
Şəlalə kəmərin bağlar belinə.

Yamaclar, təpələr pir sandığıdı,
Arzumun tacidi qalxdığım yoxuş.
Dərələr dağların sərr sandığıdı,
Baharın yaşını çəməndən soruş.

Bulağın açılan gözünə bir bax,
Kırımkə bilməsin qoy ağılayan sel.
Dalğalar yol açır köyükdən qabaq,
Sükutun səsidi bu çağlayan sel.

Ucları nizə tək göyləri dələr,
Qayalar min ildi yarasığında.
Ürəyin açılar, ruhun dincələr,
Dağları seyr elə Ay işığında.

22.05.2021.

Əzgil ağacı

Yaşıl dünyam, xoş gördük,
Boyuna boyum qurban.
Tutum budaq əlindən,
Qoy öpüm, doyum, qurban.

Duruşun qız durusu,
Ədana əda çatmaz.
Barın az eyləmə,
Özgəyə, yada çatmaz.

Barın necə şirindi,
Pətəyin bali kimi.
Bəm-bəyaz ləçəklərin,
Körpə dəsməli kimi.

Külək dəyir xətrinə,
Sən yenə də gülürsən.
Yarpaqların ruhumu,
Yelpikləyir, bilirsən?

08.04.2021.

Var olun

Çörək tapmaz bir gün üzə aq olan,
Baxtovərdi arxasında dağ olan.
Üğurumun ümmənində böğulan,
Bədxahalarım, paxıllarım, var olun.

Ocaq sönsə, isitməsə köz məni,
Honarı var, isidəcək söz məni.
Bağrınızın basırınız siz məni,
Bədxahalarım, paxıllarım, var olun.

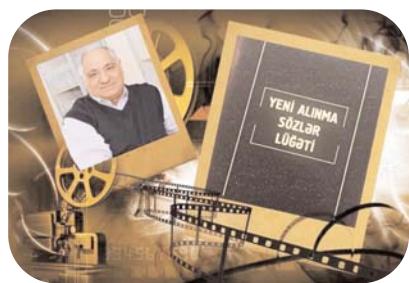
İlinizi, ayınızı bilmirəm,
Arzunuzu, payınızı bilmirəm.
İtirmişəm, sayınızı bilmirəm.
Bədxahalarım, paxıllarım, var olun.

Səxavəti olan adam öyünməz,
Bir yerinə beş versə də, deyinməz.
Ürək kinlə, küdürütlə döyünməz,
Bədxahalarım, paxıllarım, var olun.

Günah elə töbimədir, suçum var,
Beş alıǵıım yadımda yox, üçüm var.
Bu dünyada mənim sizə borcum var,
Bədxahalarım, paxıllarım, var olun.

Qulu Məhərrəmlinin "Yeni alınma sözlər lügəti"...

Professor Qulu
Məhərrəmlinin "Ye-
ni alınma sözlər lü-
gəti" çapdan çıxbı.

Adət.az xəbər verir ki, Azərbaycan Dövlət Tərcümə Mərkəzinin nəşr etdiyi lügətdə son 25-30 ilə ana dilimizin leksik fonduna daxil olmuş və müxtəlif sahələrdə, o cümlədən ictimai-siyasi, iqtisadi, sosial-mədəni, elmi-texniki, texnoloji və s. sahələrdə geden proses və tendensiyaları eks etdirən iki minden çox əcnəbi sözün izahı verilib. Əsas məqsədi müxtəlif səviyyələrdə işlənən əcnəbi leksikanın - söz, termin və ifadələrin mənasını aydınlaşdırmaq olan lügətdə vaxtilə dilimizin lügət fondunda öz yerini tutmuş və yeni şəraitde "hərəkətə" gələrək fərqli semantika ilə çıxış edən alınma leksik vahidlərin izahına da yer verilib.

Qeyd edək ki, kütüvə tirajla çap edilmiş və geniş oxucu audisiyonası üçün nəzərdə tutulmuş kitabın elmi redaktoru, AMEA-nın həqiqi üzvü, professor Nizami Cəfərov "Yeni alınma sözlər lügəti"ni son illərdə bu qəbilden nəşr olunmuş ən mükəmməl əsərlərdən biri kimi qiymətləndirib.

Aysən Rəhim

Qisılırsan gecələr
Tənəhələğin küçəndə
Ümidlərin kəsilsər
Zamanın ülgücündə

Səpələninib otağın
Dört bir yanına dərtlər
Həsrətin yenə gəlib
Pəncərədən gülümşər

Qanad açır hər səhər
Neçə-neçə xatirə
Üzündəki təbəssüm
Məndən sənə xatirə

Görürsən addımbaşı
Sənsizlik hökm sürür
Yalnızlıq da qapıda
Yenə it kimi hürür

Dönsən də bil mən çətin
Qürurumdan əyiləm
Nə sən o sən kimisən
Nə mən o mən deyiləm

Əl açıb yollarına
Tanrı dua oxuyur
Qucağını geyindim
Üst-başım sən qoxuyur

***
Zərif bir yel əsir. Gecə yarısı
Üşüyür kimsəsiz boş pəncərələr.
Bu da üçüncü şam əriyib, sönür
Ah o təmtəraqlı yalqız gecələr.

Ay da darixaraq süzür baxışın
Otaqda min illik sükut səsləri
İndi unutmaqçın bir şeir - dua
Bir də ki çağırdım müqəddəsləri

Daha yolum düşüb künçə, bucağa
İslanır hər iki üzü balışın.
Dayana bilmirəm şamdan uzaqda,
Qürur əlindəki son yalvarışı

Açı səadətin həzzini dadıl
Geyirəm bu nimdaş xatirələri.
Səni unutmaqçın təkcə səni yox
Həm də ki unudam bu boz şəhəri.

Bir ümid görünür kiçik də olsa
Atılmış vüsələn qırıqlarında.
Sığışış illər də bircə vidaya
Töküldü çatlamış dodaqlarından.

Mən daha səmada Tanrıya ögey
Səninsə ən doğma yadınam indi
Dəyişir ömrümün əqrəbləri də
Yolunda özgə bir qadınam indi...

Vüsal Rzasoy "Ayə, harya gedirsən?" mahnısı ilə bir günün ərzində Azərbaycanda məşhurlaşdı. Sosial şəbəkələrdə iki sualdan ibarət bu mahniñ göründürləri dəfə paylaşıldı. Musiqi fəaliyyətinə 2003-də başlayan Vüsal Anvil chorus, Parazit, Tengri kimi qruplarla çıxış edib. Sonra isə Azərbaycanı tərk edərək bir müddət Litvada yaşayıb və ""Corus, ""White Horn kimi qruplarda çalışıb.

Onu doğulduğu ölkəyə qayıtmaga isə saz musiqisinə olan məhəbbəti vadar edib.

Vüsal məşhur mahnısının yaranmasını aşiq musiqisi və Hermann Hesse-nin "Siddhartha" romanı ilə əlaqələndirir.

O mahnında səslənən ləhcəni səmimiyət olaraq gördüyüünü deyir.

Bu gün o, mahiyyətcə böyük bir layihəni az vəsaitlə həyata keçirmək istəyir. Bu da Azərbaycan xalqının əsrlərlə yaşadığı ağrı-acını, tarixiçizin qanlı səhifələrini rok musiqisi ilə dünyaya çatdırmaq. Amma ona yardım edən yoxdur. Niyə? Niyəsi "Ədalət" qəzetiñə verdiyi müsahibədə özü deyib.

Ən böyük amalim "Zəngəzur rok" layihəsinə həyata keçirməkdir

- Yeni layihə barədə düşünürsünüz. Bizə layihəniz haqda qısa məlumat verərdiniz.

- Hazırda mənim en böyük amalim "Zəngəzur rok" layihəsini həyata keçirməkdir. Bu layihənin əsas motivi elobasından didergin düşən soydaşlarımızın ağrı-aclarını musiqiye köçməsidir. Yəni əsas istinad tarixi faktlardır. Xalqın uzun illərdən bəri yaşamış olduğu kədəri bu musiqilərdə göstərmək istəyirəm. Bu ifalar zamanı əsas aletlər

liğimla inanıram. Siz dediyiniz qrupların ifalarına qulaq asmişam. Onlar xaricilərin ifasını burda imitasiya edirdilər, ona görə də xalqa bu musiqini sevdire bilmədilər. Bu gün insanlarımız daha çox müğama qulaq asırlar. Müğam bizim faciələrimizin poetikasını çatdırı bilmir. Müğamınki, güldür, bülbüldür, şamdır, bir də yar üçün yanın aşiq, vəssalam...

Hələ də bizə qulaq asan yoxdur...

- Bu ideyanı anlayacaq musiqiçi varmı sizinlə işləsin?

Vüsal Rzasoy: "Ayə, harya gedirsən?"...

Neft sahəsində çox irəliyə gedə bilərdim, amma istəmədim...

Uğrunda yaşamaq üçün ideya axtarıram...

- Vüsal siz Neft Akademiyasının məzunu olmuşunuz. Bu gün hamı neftdə pul var deyə orda təhsil almaq istəyir. Gül kimi peşəni heyif eləyib, başlamısız oxumağa... Litvada "X Faktor" musiqi yarışmasının final mərhələsinə qədər gedib çıxmışız. Bir neçə il Pantomima Teatrında çalışmışız. Ordan da çıxmışız, indi də vokal təhsili alırsız. Şeir yazırızsız... Bu özünü tapmaq üçün bir axtarışdırı və hələ də də davam edir-mi?

- Mən düşünürəm ki, insan həmişə ürəyinin diqtəsilə hərəkət etməlidir. Bir peşəyə həvəs göstərəndə insan əvvəlcə bunu ne üçün etmek istədiyini özüne sual vermelidir. Çoxu deyir ki, peşə ilə ya pul qazanmaq üçün məşgül olursan, ya da bunu sənin daxili aləmin, düşüncən ehtiyac duyur. Mən isə ideya axtarıram. Yəni uğrunda yaşamaq üçün ideya axtarıram. Bu həyata istəsək də, istəməsek də cəmi bir dəfə gəlirik.

Ona görə də, həyatda ən yüksək ideyanı tapmaq lazımdır. Onda insan özünü də tapır. Yəni bu həyatda mənim missiyam nədir? Etdiyim bu iş, həyatım üçün nə qədər dəyərlidir, vacibdir? Vacibdirse kimin üçün vacibdir? Məsələn, mənim peşəm xalqa nə vərəbiler? Bundan əvvəl insan nə üçün yaranıb, onun missiyası nədir sualına cavab tapmaq üçün çox yola baş vurmışam. Dünyanı gəzmisəm, buddistlərə səhbət eləmişəm, sufizmle maraqlanmışam.

Bəzən özümüzü avropalı kimi göstərməyə çalışırıq ki, mən də sizin kimiyəm...

- Mən deyərdim, sizdə şamanizmə maraq var...

- Bəli var. Şamanizmə maraq mənim musiqilərimdə də əksini tapıb.

- Çoxları, "Ayə, harya gedirsən?" mahnısına lağ-lağı elədi. Amma mən onda bir şaman duasını hiss etdim. "Mühərbiə tanrısı" mahnınız da bud-dist ayinidir sanki...

- Bəli, mənin həyatda axtarışlarım çox olub. Mən şəruruliyam, neft sahəsində çox irəliyə gedə bilərdim, tam səmimi deyirəm... Amma istəmədim. Mənim atam sazda gözəl ifa edir. Çoxu dedi ki, "Ayə, harya gedirsən?" Qa-

zax, Tovuz bölgəsinin ləhcəsini lağqoymuşam. Əksinə, mən uşaqlıqdan o bölgənin aşıqlarının ifalarına çox qulaq asmişəm. Dediym kimi, atam ədəbiyyat müellimi olduğu üçün gözümü açandan evimizdə sağ havalarını eşitmışəm. Mən də o bölgənin ləhcəsinə sevgi böyükdür. Ümumiyyətlə, o mahnının maraqlı tarixçəsi var.. Mən Avropana 3 il yaşayandan sonra, çox dərildim, Bakıya qayıtdım. Mən həyatın dəyərini, mahiyyətini axtarırdım, dünyani gezəndən sonra onun Azərbaycanda olduğunu dərk elədim. Bir dəfə Qubayaya getmişəm. Gözel təbiet, mənzərələr, meşələr. Bir sözə, en gözəl hali ilə kənd həyatı. Biz də bir neçə nəfər orada oturub əylənerkən bir-iKİ dostumuz gitarada ingilis dilində mahnı ifa etdi.

Düzü, mən həmin vaxt bundan çox narahat oldum, çünkü həmin məkanın ruhu o mahnılar deyildi, ancaq mən də qaydanı pozmadım, ingilis dilində bir mahnı ifa etdim. Birdən bizimlə gələn sürücü dedi ki, elə mahnı oxuyun biz də başa düşək.

O zaman o sürücü mənim gözüə milli kimliyimi qoruyan bir əsgər kimi göründü. Biz bəzən özümüzü avropalı kimi göstərməyə çalışırıq ki, mən də sizin kimiyəm, sizin mədəniyyəti rahat qəbul edə bilirəm...

Azərbaycanda mədəniyyət olan da avropalılar barbar idilər...

- Bəli, milli kimlikdən utanmaq lazım deyil. Sürücünün o sözü məni sanki ayıldtdı.

İdeya artıq o sözdən sonra yaranmışdı. Mende o zaman başa düşdüm ki, rok musiqisi ilə mən düşüncələrimi daha rahat çatdırıbilərəm. Çünkü rokun dinləyicisi çoxdur. "Ayə, harya gedirsən?" in yaranması isə tamam başqa hadisənin neticəsidir. Deməli, mən Qazaxa getmişəm. Orada bu sözü tez-tez eşidirdim və mənə çox xoş gəlirdi. Təsadüfdən yolda özümlə oxuma-

ğa Herman Hessenin "Siddhartha" kitabını götürmüştüm. Əsərdə bir yer var, oğul yenə tərk-i-dünya olub səfərə çıxacağını deyəndə, atası oğluna deyir ki, mən yenə dözə bilərəm birtəhər, ancaq anan dözə bilməyəcək. Anana demisənmi, anan bilirmi ki, hara gedirsən? Bu əhvalati oxuyandan sonra bu mahnını yazmağa qərar verdim. Və mənim bu mahnı ilə demək istədiyim kiminsə ləhcəsinə lağ etmək yox, o ləhcədəki şirinliyi, səmimiliyi göstərməkdir. Mənə elə gəlir ki, istədiyimi də bacardım...

saz, bağlama və qopuzdan istifadə olunacaq. Bir sözə, etnorok.

- **Türkiyədə Kazım Koyuncu vardi.
Qara dəniz musiqisi ilə roku sintez
eləməsi.**

- Bəli, məhz o stilə rok musiqilər yaratmaq istəyirəm.

- **Bu ideya sizdə necə yarandı?**

- Deməli, mən bir müddətdir ki, xaricdə yaşadığım üçün ailəmə çox vaxt keçirə bilmirdim. Karantin zamanı ilk dəfə idi ki, ailəmə uzun müddət vaxt keçirirdim. Həmin günlərdə nənəm xəstələnmişdi. Təbii ki, bu zaman mən nənəmin yanında idim. Deməli, nənəm həmin vaxt yuxudan tez-tez oyanıb soruşturdu ki, yollar nə vaxt açılır? Əvvəl ele bilirdik ki, nənəm bağlı yollar deyəndə karantin dövrünü nəzərdə tutur. Sən demə, o, Qəribi Azərbaycanı nəzərdə tuturmuş.

Nənəm uşaq yaşılarından ordan çıxmaga məcbur olub. Onun tez-tez dediyi bayatılar məhz bu ağrıların ifadəsi idi. Mən də nəzərdə tutduğum layihəni məhz həmin bayatılardan istifadə edərək yaradacam.

- **Ötən əsrin 90-ci illərində
Azərbaycanda rok bir ara məhşur
laşdı. Çoxlu rok-qruplar meydana
gəldi. Amma sonra hamısı yoxa çıxdı.
Vaqif Mustafazadə müğamı cazla
sintez edəndə əvvəl-əvvəl qəbul
etmirdilər. Roku sevdə biləcəksizmi?**

- Yox, qorxmuram. Dede Qorqud hadisələr haqqında necə mahnilər qoşurdular? Bizim fərqimiz o olacaq ki, başımıza gələn bütün faciələri rok dili ilə dünyaya çatdıracaq. Yenə də bizim musiqi olacaq, amma rok dilində. Mən bu layihənin uğurlu alınacağına bütün var-

- Var, mən müəyyən işlər görmüşəm. Çünkü təklif olunan musiqi çətin deyil. Amma dəstəyə ehtiyac var. Mədəniyyət nazirliyinə də bu ideya ilə bağlı müraciət edəndə dedilər ki, nazirlik şəxsi təşəbbüsleri hələ ki, qəbul etmir... Mən başa salmağa çalışdım ki, indiyəcən başımıza gətirilən faciələri dünyaya öz diliində anlatmaq lazımdır. Bunun da ən yaxşı variantı milli rokun yaranmasıdır. Bu işləri həyata keçirmək üçün məsul olan qurumlar var. İnanın mən smetanı elə tutmuşam ki, cüzi vəsaitlə- 22-23 min manat bùdcə ilə bunu həyata keçirmək olar. Amma hələ də bize qulaq asan yoxdur.

- **Layihə barədə hara müraciət etmisiniz?**

- Mədəniyyət Nazirliyinə zəng etdim. Ümumiyyətle qəbul etmədilər, telefonaca dedilər ki, fərdi təkliflərə baxılmır...

- **Heydər Əliyev Fonduna müraciət etdinizmi?**

- Xeyr. Çünkü ora necə müraciət olunur bilmirəm. Amma hər şeyə görə Heydər Əliyev Fonduna müraciət olunmaz ki. Mədəniyyət Nazirliyi var bu işə məsul olan. Mən dediyim elə də böyük məbləğ deyil axı. Bəzən müğənnilər adı bir mahniya 10-15 min manat sərf edirlər. Mən bir albom üçün 22-23 min manat nəzərdə tutmuşam. Mədəniyyət Nazirliyinə sizin qəzet vasitəsilə müraciət etmək istəyirəm ki, əlimizdə belə bir hazır layihə var. Azərbaycan tarixinin agri-acısını rok musiqisi vasitəsilə dünyaya çatdırı bilərik. Yüz ildən artıqdır türk xalqına qarşı saysız-hesabsız terror etmiş ermənilər öz saxta tarixlərini dünya yaymaq üçün yüzlərə belə qruplar yayıblar. Belə qruplar dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərərək hamını öz yalanlarına inandıra biliblər. Olmayan soyqırıma yüzlərə mahni həsr ediblər ki, guya türklər, azərbaycanlılar onları qırıblar. Biz hansı faciəmizi dünyaya musiqi ilə çatdırılmışq? Heç birini demədiyimiz üçün ermənilərə daha çox inanırlar. Soydaşlarımızın İrvandan, Göycədən, Zəngəzurdan qovulması, Xocalıda günahsız insanların böyük-kicik demədən öldürülməsini dünyaya musiqi ilə rahat çatdırı bilərik. Sözlə demək başqadır, musiqi ilə demək başqadır. Dünya gənciliyi rok musiqisindən daha çox qulaq asır. Öz tariximizi musiqi ilə dünyaya əxz etməyə lütfən yardım edilsin!

Söhbətledi:
İltifat HACIXANOĞLU

Hörmətli redaksiya!

XX yüzillikdə yaranan Azərbaycan klassik şeirinin qüdrətli və bir o qədər də istedadlı nümayəndələrindən biri olan, Əməkdar incəsənət xadimi (1943), şair-qəzəlxan Əliağa Kərbəlayı Məhəmmədqulu oğlu İsgəndərov Vahid (1894-1965) haqqında bugünə qədər bir neçə monoqrafiya və məxtəslif məqalələr yazılmış, onun bədii irsi həm keçmiş sovet, həm də müstəqillik illərində Azərbaycan ədəbiyyatşunaslığında tədqiqat mövzusuna çevrilmişdir. Buna baxmayaraq, şairin həyat və fəaliyyətinə dair qaranlıq məqamlar hələ də qalmaqdadır.

Artıq bir neçə ildir ki, ölməz qəzəlxanın həm öz əsərlərini, həm də onun haqqında yazılmış məqalə və monoqrafiyaları araşdırmaqla bir çox yeni materiallar əldə etmişəm. Bunların sərasında xatirələr və şairin bir neçə şeirinin yazılmış tarixləri barədə olan materiallar xüsusi əhəmiyyəti ilə seçilir. İndi ya qədər Əliağa Vahid haqqında kitablardada olmayan bir neçə xatirəni mətbuat orqanlarında nəşr etdirmişəm. Bundan başqa dahi qəzəlxanın Azərbaycan radiosunun arxivində saxlanılan yeganə səsyamasi əsasında müxəmməs janrunda qələmə alındığı "Olmadum bir ləhəzə sad" şeirinin də yazılmış tarixi barəsində geniş bir məqalə hazırlayıb 2019-cu ildə "Kəspî" qəzətinə təqdim etmişəm. Həmin yazı daha sonra "Mənəra.az" saytında da yayılmışdır.

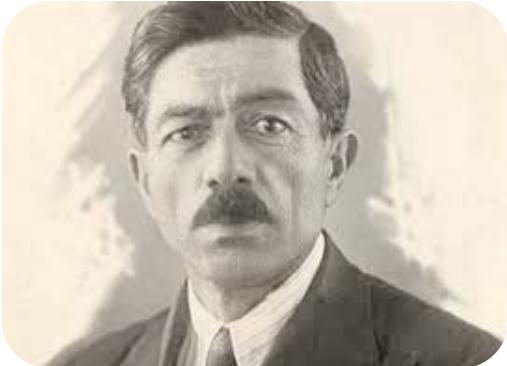
Azərbaycan vahidşünaslığının banisi, mərhum araşdırmaçı Məmməd Nuruoğlu özünün araşdırmlarında bir çox elm adamlarının və digər Vahidi tanıyan şəxslərin xatirələrini bir araya toplamağı müvəffəq olmuşdur. Onun "Əliağa Vahid haqqında bildiklərimiz" (Bakı: Şərq-Qəbə, 1995) və "Açılmamış səhifələr" (Bakı: Minarə, 2001) kitablarında Əliağa Vahid haqqında çoxlu xatirələr toplanmışdır. Lakin qeyd olunan kitablarda da yer almayan xatirələr mövcuddur.

Əliağa Vahidin 1963-cü ildə "Kirpi" jurnalının 3-cü sayı nda çap olunmuş "Özün ölü" şeirinin yazılmış səbəbi və tarixi hələ də oxucuların çoxuna qaranlıqdır.

Bu şeir qəzəlxanın bir neçə kitabına daxil edilsə də, onun yazılmış səbəbi və tarixi heç bir bilgi verilməmişdir. Halbuki bu şeirin yazılmış səbəbi və tarixi olduqca maraqlı bir olayla bağlıdır. Bakı şairlərindən olan şair-qəzəlxan Rəhim Sarayı Əliağa Vahidə bağlı bir xatirəsində bu şeirin yazılmış səbəbi və tarixi haqqında məlumat verir. O bildirir ki, bu əhəmiyyət ona Vahid özü dənmiş. Əliağa Vahid həmin şeiri çox yaxın dostu olmuş maştagalı şair, meyxana ustası Ağahüseyn Əfsun (1890-1966) haqqında söyləmişdir. Bu iki ustad çox yaxın dost olsalar da, bir müddət küsüllü qalmışlar. Bu şeirin yaranma tarixi də məhz həmin küsüllüklə bağlıdır. Ona görə də bunun oxucular və vahidsevərlər üçün maraqlı olacağımı düşündür "Ədalət" qəzətinə təqdim edirəm.

Eltac ELMANOĞLU,
Müstəqil araşdırmaçı

"ƏLİAĞA VAHİDLƏ AĞAHÜSEYN QARDAŞ KİMİYDİ. . ."

ÖZÜN ÖL!

Vermə ölmək xəbərin xalqa yalandan, özün ölü!
Ölməyib sağdır o sən sevməyən insan, özün ölü!
Şaiyə yaymaq ilə hörmətin artmaz, bunu bil!
Qəlbi bödnüyyət olan məqsədə çatmaz, bunu bil!
Hər cür uydurma, yalan kimsəyə batmaz, bunu bil!
Pak qıllamaz belə murdarlıq ümmən, özün ölü!
Sevinirsin yənə qarşında orucluq ayi var,
Qurdığın felə uyğun bəzi müsəlman dayı var,
Hələ mollə-seyidin iftar-obaşdan payı var,
Dolacaq boşqabına sirkə-badımcان, özün ölü!
Gah olursan bibiheybəlli, gahı maştagalı,
Yoxsa ehsanda bu il az yemisən sörqoşğu?
Ya burax mollatlıq, get toyə çaldrı qavalı,
Söylə dost-aşnaya meyxanada hədən, özün ölü!
Varlı ehsanına getsən kök olar onda dəmən,
Kasıbu getməyəcəksən, gar ola doğma əmən,
Vay o mərhuma ki, lap az ola həqqül-qədəm,.
Deyinirsən ki, ölüb kənddə lüt-üryän, özün ölü!
Xalqa can sağlamış istə, bir utan, bax yaşıma,
Çox hərissən, bilirik, müftəcə ehsan aşına.
Bədnüyəbətliyin, axır gələcək öz başına,
Durmusan növbəyə əvvələcə bu başdan, özün ölü!
İndiki nəsil, inan, kəhnəni qatmaz təzəyə,
El gərək heykəli-mənhusunu hər rəng bəzəyə,
Qoyacaq ibrat üçün nəhs vücedün muzeyə,
Deyinəcək cəməndiyinə "saxta rövzəxan", özün ölü!
O zaman qaçmağa olmaz sənə imkan, özün ölü!

***

Olyağa Vahidnən Ağahüsen qardaş kimidi, dosdular. Həmisi toyə gitdən bular ikisi tuturdular, yaşıdları da ikisi-ninki tuturdular, qoçeydi, bir-birlərinə lap istəsinlər lap söyley də desinlər ee incimlər bir-birinən. Ağahüsen ölü acınan da yoxdu da toyə zada gitdən yoxdu. Gelir Vahidin yanına Vahidə diyrə:

- Ədə Vahid, qırılığın acınanın bir toy zadda yoxdu.

Diyir:

- Sən Allah yetirib bura. Buyün Xaçmaza gediciyik indi maşın gələcəy. Gəl gedəy səndə məniniyən.

Diyir:

- Bəs elə mən gələndən sonradı yoxsa mən qoyub gediceydi.

Diyir:

- Yox elə səninçün xəbər göndərəcəydim.

Maşın gelir paluxuvka maşın olur. Taxta maşının vaxt da daa maşın yoxdu çoxda 58-ci il, 60-ci illər zad. Nəsə bular minillər golrlor toyə. Golrlor toyə toyda gedir indi

də bular oturublar çörey zad yiylirlər. Birdən biri girir içəri, çıxır bayır.

Diyir ki:

- Sən ölü işlər pisdi, Vahid.
- Diyir nəyə görə?

Diyir:

- Biz səhv golib çıxmışq. Toy Nügədədədü. Biz golib çıxmışq Qurbanın özünə. Əybi yoxdu gölməyinə gölmüş kələ ərtədə. Qurbən burda da diyim sora gidərik ora. Ancaq ki, toy tatdarın toyudu. Tatdu bular.

Vahid diyib:

- Ədə tatdar meyxana nə başa düşür.

Ağahüsen diyir ki:

- Siz məni buraxun mən tatcan da meyxana bilirom.

Diyir Ağahüseni diyir necə buraxırdılar girdi diyr ortalığa diyr başdırıbir cür tatcan deyir meyxana diyr camaatda, tatdar da olur gülmeydən de biz başa düşmürük diyanıb baxırıq, amma tatdar olüb. Bir ətəy pul götürdü ordan. Yiğidi pulu sora gəllərlə bular Xaçmaza. Gelillər bular Xaçmaza tez çatırlar gərillər toyun gurru yerdidə oturullar bular orda. Aşiq Şakir da orda olur. Meyxana gedir. Meyxana gedir burdan partapart-partapart pillər da golir yüzdiy, yüzdiy Vahid götürür puli. Vahid götürür Ağahüsen yiğir.

- Nös götürür Vahid? (Bu sual ona xatirəni yazan adam verir).

Hörmətə gərə də. Qəzəlxandi bu bütün dünyaya tənqidi dəmisinlər ki, Vahid dilənci, diyirlər də pul yiğir Vahid. Sora gedib orada böldürdülər. Amma orda hörməto gərə götürümidib. Ağahüsen götürürdü onu. Necə yiğidər diyr Vahid baxdı ki, heç olmasa bir on-on beş yüzdiy olub. Vahid özü dənmişirdi ee bini. Yiğidi diyr pulu diyr geldik bir sakit yerdə ağacın altında oturduğ. Yiğidi da tutmuşq bələ işi yanırı ki, pulu bələrlik. Sora maşınna gediceyiyi maşında salıb işi yanırı ki, pulu bələrlik. Diməy baxıb görür ala burda bi dənə yüzdiy yoxdu.

Vahid diyr:

- Bəs bu yüzdiyler noldu? Ağahüsenə diyr - Ala yüzdilər noldu yüzdiy verdiy, yüzdiyler varyidi?

Diyir:

- O sənin güzvə elə görsənib. Bi dənə yüzdiy varyidi o da itdi bilmədim noldu.

Buradaca pulların zadın yeriyyir şübhələnir bunnan. Şübələnəndə birdən ayağı toxunur bunun qicinə sən dimə bi iki şalvar giyinib. Üst şalvarının cibi yurtıldı, yurub. İkinci şalvarın cibinə yüzdiyleri öürüb. Burda səqqıldırıq pillər. Baxıb görür o biri... hamısı yüzdiyler burdeymis ona görə buların arası deyir. bir il, iki il bollar tamam dənmişirlər. Vahid özü bənəsən. Dost dosta da belənçik atar bələ filən. Sora golir oturur bir dana bununçın şeir yazar. "Kirpi" jurnalına buraxdırılmışdır onu. Ancaq adın yazımıyb. Yazar ki:

Vərmə ölməy xəbərün xalqa yalandan, özün ölü.
Ölməyib, sağdı o sən sevməyən insan, özün ölü.
Şaiyan yaymaq ilə hörmətin olmaz, bunu bil,
Əslı uydurma yalan bir yera yetməz bunu bil..
Sevinirsin yənə qarşında orucluq ayi var,
Qoldığın felə uyğun bəzi müsəlman tayı var... dayı var,
Hələ mollə seyidin iftar o başdan payı var,
Dolacaq boşqabına sirkə badımcan özün ölü.

Çoxdu ee bu yeddi-səkkiz kupletdi yadımnan çıxıb. Həəsə bular məsələ olub bələ.

"Səməd Vurğun - 115"

Səməd Vurğunun həyat və yaradıcılığında Quba dövrü

Nadir istedadlar yetişir, ancaq,
Səndən nə gəlməyib, nə gəlməyəcək.

(O.Sarıvəlli)

Ustad şairimiz Səməd Vurğun həyatı boyu dərin, işqli fikir və parlaq, ürək qızdırın söz ovunun tilsimində çirpinirdi. Bəzən patronda qurşayıb təfəngli, tulalı təbiətin qoynuna çıxanda da musiqi ahəngli misralarının çağları gəlini uzatmaq məqsədi daşıyırı. Onun üçün ürəyətan, qolb oxşayan hər söz, ifadə ovçunu dağda-dاشa salan ceyran misalındaydı.

Məlumundur ki, cavanlığın ilk illerində şairin sevgi oxu daşa dəymışıdı. Odur ki, kövrək ürəkli Səməd də bir yerde qərar tuta bilmir, ayaqlarının qaçarlığına, daxilindəki firtinalı dalğaların qanadlarına na vaxt yüksəldiyindən xəbər olmur. Gözlərinin açında özünü Şahdagın əteklerində - yaşıl bağlar diyarı Qubada görür.

Yerdəyişmənin ikinci səbəbi o idi ki, Qazaxın Köçəsgər kənd məktəbinin müdürü olan Səməd qəza müəllim konfransında mərəfət şöbəsinin müdürüni və icrakomun sədrini keşkin təqnid etmişdi. O vaxtlar Səmedin böyük qardaşı Mehdiyan Vəkilov Quba qəza Maarif Şöbəsinin müdürü işleyirdi. O, sonralar qardaşının Qazaxdan gəlini xatırlayıb həmyerliyi, müəllim Vəli Dilbazıyə deyirmiş: "Sərt, qarlı-çovğunluq bir qış kabinetdə idim. Birdən Səməd İsləmib-donmuş vəziyyətdə qapıdan girdi. Təəccübələ gəlinin səbəbini soruşdum. Əhvalatı mənə olduğu kimi dənişdi. Bir neçə gündən sonra Səmədi Bakıya - Respublika Xalq Maarif Komissarlığına apardım. Orda onun müəllimlər konfransında təqnid etdiyi Qazax Qəza İrakamonusu sədri Abdal Usubovu gördük. Buraya gəlinin məqsədi bəlli idi. Mən onunla görüşdüm və üzr istədim.

A.Usubov:

- Olsun, Səmədin günahını sənə bağışlayıram, - deyib elimi sıxı və getdi.

Səməd Qubaya 1926-cı ilin yanварında gəldi. O vaxtlar Kənd təsərrüfatı texnikumu təxminən ADPU-nun Quba filialının üzbozü yerləşən o vaxtkı Elektrik mühərrikləri zavodunun binasında idi. Səməd müəllim bize coğrafiya və müsəlman mərkəzinin qəhrəman eməkçiləri ilə görüşə gələn yazılıçı jurnalçıların, incəsənet işçilərinin ardi-arası kəsilmirdi. "S.Vurğun" da həmin illərdə baş kanalın tikintisinə getmiş və "ləzgi qızı" şeirini yazmışdı.

1940-cı ilin mayın 6-da tikintisi başa çatmış kanalın açılışlı respublikamızda ümumxalq bayramına çevrildi. Çıxış üçün S.Vurğunun sonuncu qubalılar bir neçə çağrıdaşıda S.Vurğun SSPI Ali Sovetinə deputat seçmişlər. Şair bu rayona çox vaxt seçicilərlə görüşməyə gəlirdi. 40-ci illər Quba bütün ölkənin, ittifaqın diqqət mərkəzine çevrildi. Burada ölkədən nəhəng tikinti sayilan Samur-Dəvəçi kanalı inşa edilirid. Ölkənin hər yerindən tikintinin qəhrəman eməkçiləri ilə görüşə gələn yazılıçı jurnalçıların, incəsənet işçilərinin ardi-arası kəsilmirdi. "S.Vurğun" da həmin illərdə baş kanalın tikintisinə getmiş və "ləzgi qızı" şeirini yazmışdı.

1950-ci ilin martında SSPI Ali məclisinə seçkilər ərefəsində S.Vurğun yenidən Quba-yı gəldi. Hər yerdə onu böyük coşqu ilə qarşıladılar. A.Bakıxanov adına Dövlət Dram Teatrı binasında onunla rayon ictimaiyyətinin görüşü keçirildi. Burada yerli qəzətin nəzdində fəaliyyət göstərənən odəbi birliyin üzvləri də çıxış etdilər. Qubalı gənc yazarlar şeirləri şair tərəfindən maraqla qarşılıqlı. Onu da deyək ki, Nügədidi dənələşti. Xoşbəxt sənətkar olan Səmədi xalq neçə də ürəkdən sevirdi.

1950-ci ilin martında SSPI Ali məclisinə seçkilər ərefəsində S.Vurğun yenidən Quba-yı gəldi. Hər yerdə onu böyük coşqu ilə qarşıladılar. A.Bakıxanov adına Dövlət Dram Teatrı binasında onunla rayon ictimaiyyətinin görüşü keçirildi. Burada yerli qəzətin nəzdində fəaliyyət göstərənən odəbi birliyin üzvləri də çıxış etdilər. Qubalı gənc yazarlar şeirləri şair tərəfindən maraqla qarşılıqlı. Onu da deyək ki, Nügədidi dənələşti. Xoşbəxt sənətkar olan Səmədi xalq neçə də ürəkdən sevirdi.

Səməd Vurğun bir al səhərdi, ürəkləri, gözləri nurlandıran səhər! Özü də təkcə qazaxlıların, qubalıların... yox, təkcə Azərbaycan xalqının yox, bütün türk dünəyinin şairidir. O, ölkəmizin hüdudlarını aşmış sənətkardır.

Şixəmməd Seyidməmmədov, ADPU-nun Quba filialının "Təbiət fənləri və onun tədrisi metodikası" kafedrasının baş müəllimi, AYB və AJB-nın üzvü

5 iyun 2021-ci il

Azərbaycanı "Avroviziya-2021" beynəlxalq mahnı müsabiqəsində təmsil edən Samirə Əfəndi "Mata Hari" adlı mahnısı ilə müsabiqədə yer tutmasa da, mahnısı da, geyimi də . rəq-qasələri də ölkəmizdə qı-nansa da amma baş-qə bir tərəfdən necə deyər-lər "tu-tuz-

dur" a
bilib.

Yeni yarışma Saamirənin bəxtini açıb. Adalet. az xəbər verir ki, müğənni Samirə Əfəndi bəxtinin açılması ilə "Sputnik"ə müsahibəsində məsələnin ciddi olduğunu bildirib: "Dürüst olmaq

lazımdırsa, de-yim ki, əv-vəlcə

No -
veç temsil-
çi TİX-in ma-
rağı mövzusunda
ciddi deyildim. Nə oldu-
ğuunu anlamırdım. "Avrovizi-
ya"ya qazanmaq üçün getdim,
biri ile tanış olmaq üçün yox. Se-
cim və arzularımda qətiyyətliyəm.
Mənə mahni oxudu və duyularını
etiraf etdi".

O, Norveç təmsilçisi TİX-le ya-
şadığı eşqdən geniş səhbət açan
Samirə ailə qurdugu zaman Azər-
baycandan köçəcəyini açıqlayıb:
"Ora tamamilə fərqli düşüncə-
lərlə getdim, amma taledən bir
hədiyyə aldım. "Avroviziya" bit-

dikdən sonra ondan əvvəl de TİX-
in mənə xitab edən müxtəlif vi-
deolar çəkdiyini öyrəndim. Bun-
dan xəbərsiz idim. Onu Bakıya
dəvet etdim, ailəmle tanış
olmaq istədi. Onunla
evlənərəm, ya
yox, bunu
bilmi-

Samirə Əfəndi müsabiqəni uduzsa da, "quşu gözündən vurdu..." - Ərə gedir

rəm.
Hər şey
teklifə bağlı-
dır. Ayrıldığımızda
qoluma qızıl taxdı və
dedi ki, məni gözlə, unut-
ma! Hər gün danişırıq. Evlən-
səm, ehtimal ki, Norveçə köç-
cəm. Ərim hardadırsa, mən də
orada olacam. TİX gələn zaman
ona şirniyyatlarını təqdim edə-
cəm. Rotterdamda şəkerbura və
paxlavamızı yemişdi".

**"Avroviziya-2011" mahnı mü-
sabiqəsinin qalibi Nigar Camal**

**Azərbaycanı təmsil edən mü-
ğənni Samirə Əfəndini tənqid
edib demişdi ki, o heç ilk beşli-
yə də düşə bilməyəcək paltarını
da bəyənmirəm. İndi biriniz or-
dan Nigar Camala deyin ki, düz-
dü Samirə nəinki ilk beşliyə ,
heç onluğa da düşmədi, "zato"
quşu gözündən vurdu. Ərə ge-
dir, həm də Norveçə!**

Əntiqə Rəşid

Sevinc - Sevil bacıları:

"Atamın Rusiyadakı Alana adlı qızı..."

Yadınızdadırsa, əkiz müğənnilər - Sevinc və Sevil bacıları Azərbaycanın milli valyutasına qarşı təhqirəmiz sayılacaq bir hərəkətə yol vermişdilər.

Verlişə start verilən ki-mi, mahni oxuyan qızlardan biri operatorun onlara uzaatdığı manatı alaraq, cır-mağ'a, parçalara bölməyə başlayır və nümayişkarənə şəkildə yerə atmışdır. O vaxtdan Azərbaycan tama-saçısı bu bacılara qarşı bir-mənalı münasibət bəslə-

mir. Bu gün onlardan maraqlı eyni zamanda fərqli bir xəbər var.

Adalet.az xəbər verir ki, bu gün lərde bacılar maraqlı etiraf edib. Belə ki, "Həmin Zaur" programında qonaq olan müğənni bacılar dün-yasını dəyişmiş atalarının Rusiyada daha bir qız övladının olduğunu açıqlayıb.

Onlar qeyd ediblər ki, atalarının nikahdan kənar dün-yaya gələn bacıları ilə əla-qələri var.

Sevinc bildirib ki, Alana adlı xanım Rusiyada yaşıyır və orada ailə həyatı qu-

rub: "Bacımızdır. Anası rusdur. 20-dən çox yaşlı var. Görüşmüsük. Bakıya heç vaxt gəlməyib. Sevilə daha çox bənzəyir. Atam sağ olarkən maraqlanardı. Anam da ona heç vaxt fərqli qoymayıb. Hazırda qardaşımıla anam onunla eyni şəhərdə yaşayır, bir-birilərini görürər".

Qeyd edək ki, Sevil-Sevinc Səfərova bacıları ötən illərdə bayraq geyimində olan fotosunu paylaşaraq, izləyicilərin tənqid obyektinə çevrilmişdilər və buna görə də hər zaman izləyicilərin bir çoxu onlara qarşı aqressiya nümayiş etdirir.

Əntiqə

"Avro-2020"nin ən gənc komandası - Türkiyə!

"Avro-2020"də futbolçuların orta yaş həddi 26,9-dur.

Qol.az xəbər verir ki, bu haqda xarici KİV-lərməlumat yayıb.

Yarışın ən gənc komandası isə Türkiyədir (24,58). "Ay-ulduzu" millidə cəmi iki futbolçunun yaşı 30-u keçib. Sonrakı iki yeri İngiltərə (24,81) və Uels (25,04) tutur.

"Avro-2020"nin ən gənc komandaları

1. Türkiyə

Orta yaş həddi, 24,58. Ən gənc futbolçusu - Ridvan Yılmaz (21.05.2001)

2. İngiltərə

Orta yaş həddi, 24,81. Cud Bellingem (29.06.2003)

3. Uels

Orta yaş həddi, 25,04. Rubin Kolvill (27.04.2002)

4. Ukrayna

Orta yaş həddi, 25,96. İlya Zabarniy, Georgi Sudakov (her ikisi 01.09.2002)

5. İspaniya

Orta yaş həddi, 26,13. Pedri (25.11.2002)

6. İsveçrə

Orta yaş həddi, 26,54. Beçir Omeraqiç (20.01.2002)

7. Polşa

Orta yaş həddi, 26,59. Katsler Koslovski (16.10.2003)

8. Niderland

Orta yaş həddi 26,81. Rayan Qravenberx (16.05.2002)

9. Şotlandiya

Orta yaş həddi 26,85. Natan Patterson (16.10.2001)

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil ABBAS

Baş redaktor:

İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzeti bilgisayar mərkəzində
yılılıb sehfələnmiş və "Son dakika" MMC
Naşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müelliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməye bilər.

KAPITAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 h/h
Müxbir hesab: 0137010001994
S.W.I.F.T. Bik: AIIBAZ 2xhesab N:
3807001941100451111 VOEN: 1300456161
İndeks: 0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ-1073 Mətbuat prospekti, 529-cu mahalla,
"AZƏRBAYCAN" neşriyyatı, 6-ci mərtəbə.

Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 2000

Sifariş: 101

Çapa imzalanmışdır:
04.06.2021

**Cazibədar Rihannadan yeni geyim:
Krujevalı alt paltarı...**

"Forbes"un
versiyasına gör-
rə, dünya şöh-
rəli müğənni
Rihanna 2020-
ci il də 600 mil-
yon dollar sər-
vəti ilə dünya-
nın ən zəngin
qadın musiqiçi-
si olub. Elə o
ərəfədə Rihan-

na aylıq 415 min dollara ev kirayələyib. ABŞ-in Hamptons istirahət bölgəsində yerləşən 8000 kvadratmetrlik ərazidə müğənninin iyul ayının ortalarından avqustun ortalarına qədər yaşadıq deyilir.

Bu gün isə müğənnidən yeni xəbər var. Adalet.az xəbər verir ki, 6 Oktyabr 2012-ci il tarixində Bakı Crystal Hall-da möhətəşəm bir konsert verən Rihanna yeni fotosları ilə gündəm olub. 33 yaşlı super ulduz bu dəfə krujevalı alt paltarda görünüb. Barbadosda doğulan gözəl bundan əvvəl özünü "Fenty Skin" kosmetik brendinin məhsulu olan "Butta Drop" kremini reklam edib. Qeyd edək ki, Rihanna bahalı və açıq-saçlı geyimləri ilə hər zaman diqqət mərkəzində olub. Məsələn, 2-3 il əvvəl müğənninin corabının qiymətinin 1300 dollar olduğu məlum olub. Kristal daşlarla bəzədilmiş corab istifadəçilərin də xoşuna gəlib.

**Nigar Camaldan növbəti cazibədar
paylaşım: Dar geyimlər...**

Azərbaycana 2011-ci
ildə "Avroviziya" qalibiyəti bəxş edən cazibədar müğənni Nigar Camal hər dəfə fərqli və yarıçıraq fotolu paylaşımıla gündəmə gəlib. Hətta ötən yay ifaçı bikinidə şəklini paylaşaraq, "uğurunla onları öldür, gülüşünə isə dənən elə" şərh qeyd edib. Onun fotosu birmənəli qarşınmayıb. Tənqidlərə tuş gəlmədi.

Adalet.az xəbər verir ki, müğənni yenidən pərəstişkarlarını qarşısına çıxıb. Belə ki, o, sosial şəbəkə hesabında dar geyimlərdə fotosunu paylaşış. Foto minlərlə izləyici tərəfindən bəyənilib. Nigarın fanatları ona komplimentlər yazıblar.

Qeyd edək ki, Nigar Camal açıqlamalarının birində geyimləri haqqında bunları demişdi: "Uzun saç sevirləm, saçları tez-tez gözəllik salonuna getdiyim üçün yandı və qurudu. Evdə joba yağı ilə maska tətbiq edirəm. Üzümə gündə iki dəfə nəmləndirici krem sürtürəm. Gündəlik həyatımda əsla makiyaj etməyib dərimi istirahət etdirirəm. Şort və mini ətek geyinməyi sevirm. Səhnədə də qısa paltarlar geyinmək xoşuma gəlir. Çünkü ayaqlarına güvənirəm".

Ə.Rəşid

Əbdüləhədova Tamilla Elçin qızının adına Bakı Slavyan Universitetinin verdii diplomi və qiymət vərəqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

***

İsmayılov Sərxan Mahmud oğlunun adına verilmiş AA1223046 nömrəli şəxsiyyət vəsiqəsi və PX5330 nömrəli Ədliyyə Nazirliyinin Pentensiar xidmətə məxsus iş vəsiqəsi, Kapital Banka məxsus maaş kartı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

***

Nəsimi rayonu Mərdanov qardaşları küçəsində (Süleyman Rəhimovun təm), 5 mərtəbəli binanın həyətində, hündürlüyü 4,30 m, sahəsi 50 kv.m olan 1 otaq icarəyə verilir. İcarə haqqı razılaşma yolu ilədir. Rafiq (050) 436-00-01.

***

Lənkəran rayonu Parakənd kənd sakini Mirzəyev Azad Ağayar oğluna 18.11.2015-ci il tarixdə verilmiş torpaq sahəsinin plan və ölçüsü (AN 026178, Rejestr 802013050647) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

***

Kürdəmir rayon sakini mərhum Şirəliyev Hakim Nuğay oğlunun adına verilmiş A 057144 nömrəli Kürdəmir rayon Aqrar İslahat Komissiyasının 24.07.2004-cü il tarixli 01 sayılı qərarı ilə 472 kv.m fərdi yaşayış evi tikmək üçün torpaq sahəsinin planı və ölçüsü itdiyi üçün etibarsız sayılır.

***

Kürdəmir rayon sakini İsmayılov Həsənağa Həsən oğlunun adına verilmiş A 013857 nömrəli Kürdəmir rayon Aqrar İslahat Komissiyasının 24.07.2004-cü il tarixli 01 sayılı qərarı ilə 219 kv.m fərdi yaşayış evi tikmək üçün torpaq sahəsinin planı və ölçüsü itdiyi üçün etibarsız sayılır.

